

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Ivre Ac Potestate Romanorum Pontificum,
Imperatorum, Regum ac Episcoporum**

Alvarez Guerrero, Alfonso

Coloniae Agrippinae, 1586

VD16 A 2069

De hæreticis & scismaticis, & de apostatis, & de reiretantibus baptismum.
cap. liii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63477)

primo sequitur tenor articulorum Ioan. Vicleff.

Substantia panis materialis, & similiter substantia vini materialis remanet in sacramento altaris.

Accidentia panis non manent sine subiecto in eodem sacramento.

Christus non est in eodem sacramento identicè, & realiter in propria præsentia corporali.

Si Episcopus, vel sacerdos existant in peccato mortali non ordinant, non consecrant, non conficiunt, non baptizant.

Non est fundatum in euangelio, quod Christus Melchisedech ordinauerit.

Deus dedit obedire diabolo.

Si homo debite fuerit contritus, omnis confessio exterior est sibi superflua, & inutilis.

Ita, & multa alia inuenies in historia concilij Constantiensis, ubi supradicti hæretici fuerunt condemnati in sessione vltima, & videbis Cardinalem sancti Sixti in Summa referentem omnes hæreses, & errores, qui in concilio Constantensi fuerunt condemnati, quia Ioan. Vicleff, & Ioan. Hus fuerunt hæretici & hæresiarchæ.

DE HAERETICIS, ET SCHISMATICIS

& de Apostatis, & reuerantibus Baptismum. Cap. LIII.

SUMMARIUM.

- 1 Hæresis unde dicta. & quis proprie dicatur hæreticus, & num. 2. 3. 6.
- 4 Hæreticorum plures sunt species.
- 5 De crimine hæresis quomodo inquirendum sit.
- 7 Ad quem spectat hæreticorum inquisitio.
- 8 Sarracenus in infatua baptizatus. fidem catholicam seruare tenetur.
- 9 Hæreticorum carcer qualiter esse debeat.
- 10 Ad hoc, ut quis dicatur hæreticus, & subiaceat pœnis contrarium statutis, quid proprie requiratur.
- 11 Inquisitus, si paratus est corrigi, an sit hæreticus.
- 12 Errorem non defendens, imò cupidus rationem ipsius intelligens, an pœnitentia

an teneatur pro heretico.

- 13 Heretici qua poena mulcentur, & num. 16.
- 14 Hereticorum filij, vsque ad quem generationis gradum, priuati sint.
- 15 Hereticus volens redire ad fidem, an euadat poenam mortis.
- 17 In crimine heresis, ac laesa Maest. bona ipso iure confiscantur, & num. 18.
- 19 Bonorum apprehensio fieri non debet, nisi prius per iudicem ecclesiasticum super crimine pronuntiatum fuerit.
- 20 Iudex solus an possit testes examinare, & quot numero testium crimen heresis probetur.
- 21 Post mortem an possit moueri quaestio super heresi, & quomoda contra defunctum procedatur, remissiuè.
- 22 Contra rebelles Ecclesiae brachium seculare invocatur.
- 23 Quod sit grauius delictum, heresis an homicidium.
- 24 Si oritur dubium in crimine heresis cuiam, remitti debeat.
- 25 Schisma proprie quid sit.
- 26 Schismatici qua poena mulcentur.
- 27 Quis proprie dicatur schismaticus.
- 28 Apostasia proprie quid sit, & num. 29.
- 30 Persuadens aliquem a fide Christi apostatare, qua poena puniatur.
- 31 Apostata quis dicatur.
- 32 Apostata volens ad religionem redire, & habitum recipere, an sis recipiendus.
- 33 Poena iterantium baptisma qua sit, remissiuè.
- 34 Pertinax quis dicatur.
- 35 Qui & quot sint modi, quibus pertinacia comprehenditur.
- 36 Credentes hereticorum tripliciter dicantur, fautores verò multipliciter, & num. 37.
- 38 Receptatores hereticorum qui dicantur.
- 39 De modo receptionis hereticorum, & de forma abiurationis.
- 40 Reconciliatio habet locum vsque ad sententiam definitiuam, exclusiuè.
- 41 Vbi poena imponitur ipso iure, an possit per negationem augeri, vel per confessionem.
- 42 Qualiter, quomodo, quare, & quis ad misericordiam recipiatur.
- 43 Ad episcopum spectat diligenter inspicere, an rediens veniat rectè vel fide.

- 44 Rediens ad unitatem ecclesie in tēpore gratie, & ad misericordiam receptus, an deponi debeat ab officio, vel beneficio.
- 45 Inquisitores an possint absoluerē hereticum etiam à sententijs, quas Papa die Iouis seu feria quinta sancta contrales promulgauit.
- 46 Propter criminis magnitudinem suspendi potest nedum ab officio, perimetiam à beneficio, donec & quousque se purgauerit.
- 47 Forma abiurandi heresim, quando delatus est suspectus reuoluerit.
- 48 Post factam abiurationem, quidnam facere vel dicere debet inquisitor.
- 49 Heresis crimen quoad penitentiam imponendam, morte extinguitur.
- 50 Heresis crimen licet sit ecclesiasticum, tamen hereticorum licet per iudices seculares confiscantur.

Vdica me Deus, & discerne causam meam de gente non sancta, & ab homine iniquo. & doloso erue me in presenti regula. Perfecta definitio heresis ex infra dicendis colligitur, & omnis definitio in iure periculosa est, inquit iurisperitus in l. omnis definitio. ff. de regulis iuris.

† Heresis græcè ab electione dicitur, quod scilicet cui sibi unusquisque eligat disciplinam, quam putare esse meliorem. Quicunque igitur aliter scripturam intelligit, quam sensus spiritus sancti flagitat, à quo scripta est, licet ab ecclesia non recesserit, tamen hereticus appellari potest: & de carnis operibus est eligens, quæ peiora sunt, ut in cap. heresis. xxiiij. quæstio. iij. Et proprie dicitur hereticus, qui alicuius temporalis commodi, & maxime vanæ gloriæ, principatusque sui gratia falsas, ac nouas opiniones vel gignit, vel sequitur, ut in cap. hereticus. xxiiij. q. iij. Et Azo in summa, in rub. de heretici. in principio dicitur hereticus est, qui vel leui argumento à iudicio catholice religionis, & tramite detectus fuerit deuiare, ut in l. iij. in fine.

fine. C. de hæreti. vel qui non est membrum sanctæ catho-
 licæ ecclesiæ, vel qui est diuersarum hæresum, vt in auth.
 de priuile. dotis. colla. viij. vbi notatur, qui sunt hæretici.
 Et qui non credit secundum quod prædicant sancta qua-
 tuor concilia, hæreticus est, vt in l. quicunque. C. de hære.
 Et quatuor concilia, sunt, Nicænum videlicet, Constanti-
 nopolitanum, Ephesinum primum, & Chalcedonense;
 eorum auctoritatem videbis in cap. sicut. xv. distinct. 7 &
 dicitur hæresis diuisio, id est, separatio à catholica fide, &
 ab electione erroris dicitur, vel ab erro erras, vel ab adhæ-
 reo; quia adhæret opinioni eorum; vel ab erisco, quod
 idem est, quod diuido, quia ab vnitatē ecclesiæ sunt diuisi.
 Et quis sit hæreticus, vide Bartol. in l. j. & in l. quoniam. C.
 de hæreticis. Et quis dicitur hæreticus, vide Archidiaco.
 in cap. quicunque, de hære. lib. vj. vbi ipse dicit; pluribus
 modis dicitur quis hæreticus, vt qui non recipit quatuor
 concilia. Item qui aliter sentit de sacramentis, quàm sacro-
 sancta prædicat, & obseruat ecclesiā, vt in cap. ad abolen-
 dam, de hæreticis. Item qui conatur auferre priuilegium
 ecclesiæ Romanæ sibi à Christo traditum, vt in c. omnes.
 xxij. dist. quod est, vt sit caput omnium ecclesiarum. Item
 dubius infidelis est, vt in cap. j. de hæreticis. Item omnis
 schismaticus est hæreticus, vt in cap. inter hæresim, xxiiij.
 quæst. iij. & ibi dicitur, quod schismatici, & hæretici differ-
 re dicuntur: sed nullum schisma est, nisi sibi aliquam hære-
 sim constringat, vt recte ab ecclesiā discessisse videatur, vt
 ibi in tex. Item simoniacus hæreticus est, vt in capit. quis-
 quis. j. quæst. j. vbi dicitur; quisquis per pecuniam ordi-
 natur, hæreticus promouetur: & ille tex. allegatur, quod
 omnis simoniacus est hæreticus. Et aduerte, quod Papa
 non potest dispensare cum simoniacis in beneficijs, quæ
 annexam habent potestatem clauium, quia videtur data
 pecunia illa pro illa potestate spiritali, vt in cap. ex parte.
 j. de officio delega. & vide ea, quæ notantur. j. quæst. iij. c.
 saluator. & c. ex multis. In alijs autem beneficijs bene excu-
 sare authoritas Papæ, cum talis simonia sit de iure positi-
 uo, vt est glossa in c. cum pridem. de renuncia. Et videbis de
 hoc in c. de simonia. infra in isto libro; quia secundum san-

T

ctum

cum Tho. in secunda secunda. q. cap. & in iij. dist. xxv. &
 secundum alios doctissimos viros, non datur simonia de
 iure positivo; & nota, quia hodie pauci aduertunt in hoc.
 † Item est hæreticus, qui transgreditur præcepta Aposto-
 licæ sedis, vt xix. dist. c. nulli, vbi habetur, à pontificali-
 bus alienis officijs, qui apostolicis non vult obedire præcep-
 tis. Item omnis præcisus ab ecclesia, vt in cap. quod autem
 iij. q. j. vbi habetur, hæretici probantur, qui schismate, &
 excommunicatione ab ecclesia sunt separati. Et vide on-
 ninò Archidia. in d. c. quicumque; vbi dicit, Quid ergo di-
 cemus de his, qui eorum sermones audiunt? potest dici,
 quod si semel tantum audiunt, & nunquam postea redire
 voluerint, non debent iudicari credentes. nec enim vide-
 tur approbasse, quod postmodum vitauerint. ad hoc
 efficax argumentum. j. quæst. j. c. constat, & in c. ex studio
 de præsumptio. & C. de incestis nupti. l. qui contra, in fi-
 ff. de in rem verso. l. si pro parte. Fateor suspicionem maximam
 non carere, & ideo posse purificationem indici, ibi vide
 Archidia. † Et plures sunt species hæreticorum, vt notat
 in summa, in rub. de hæreti. in principio. Et sectæ hære-
 ticorum. LXXX. speciales cōnumerantur in decretis, sed
 vltimas non nominauit auctor nomine speciali. vide
 hoc tex. in c. quidam autem hæretici. xxiiij. q. iij. & in fi-
 ponit regulam generalem dicendo; Quicumque aliter
 scripturam sacram intelligit, quàm sensus spiritus sancti
 flagitat, à quo scripta est, licet de ecclesia non recesserit, ip-
 se hæreticus appellari potest. & cum isto tex. etiam con-
 cordat tex. in capit. hæresis, ead. cau. & quæst. vt in prin-
 cipio regulæ diximus. & Hostien. in summa in principio dicit
 Omnis simoniacus dicitur hæreticus, maximè qui sacra-
 menta peruertit. vt j. quæst. j. cap. fertur, & c. quisquis, &
 eos qui: & largo modo omnis, qui non tenet articulos
 dei, & secundum hoc Iudæi; & Gentiles hæretici sunt,
 qui communionem catholicæ ecclesiæ non recipit, hæ-
 reticus est. vt in auct. de priuile. dotis hæreticis mulieribus
 non præstandis. colla. viij. & qui transgreditur præcep-
 ta sedis Apostolicæ, vt in cap. nulli, xix. dist. vt superius dixi-
 mus. & qui vult contrauenire decretis, & epistolis Apo-
 stolicis.

licis, vt in cap. nullus. xix. dist. & qui eas non recipit, vt xx. dist. cap. de libellis. nam pari iure censentur decreta, & decretales, vt xix. dist. in fine. & peccatum paganis est Apostolicis præceptis contravenire, vt lxxxj. dist. c. si. qui sunt presbyteri. Sed stricto modo dicitur hæreticus, qui aliter sentit de articulis fidei, quàm Romana ecclesia, vt in capit. hæc est fides. xxiiij. q. j. hi enim, qui hoc faciunt, sunt perpetuo vinculo anathematis innodati, vt in capit. ad abolendam, de hæreti. j. respon. his annexantur & hi, qui aduersantur fidei catholica, vt in c. firmiter credimus, de summa tri. & si. catho. & cum illo. c. debet continuari text. in c. excommunicamus, de hæreti. & his credentes coniunguntur, vt in c. excommunicamus. ij. eo. tit. g. si. vbi dicit; Credentes autem eorum erroribus hæreticos eos similiter iudicamus; hæreticorum enim alij perfecti. i. errore suo firmi, & exæcati; hi non timent mortem, sciunt erroris articulos, & exponunt eos. & licet multa falsa prædicent, tamen non dicunt contra id, quod credunt, nec contra mentem suam aliquid asserunt. Alij sunt credentes erroribus eorum, & sic potest intelligi text. in c. j. de hæreti. & de fautoribus, defensoribus, & receptatoribus, an differant inter se, vi. Archid. in c. ij. de hære. in. ij. & iij. col. & vi. Ananiam in d. c. excommunicamus. g. credentes. † Et de crimine hæresis quæri potest per accusationem, & inquisitionem, & denunciationem, super quo vide in singulis rubricis de accusationibus, & denunciationibus, & inquisitionibus. Vnde scias esse præceptum singulis Archiepiscopis, & Episcopis, vt quilibet per se, vel archidiaconum suum, vel alias honestas, idoneasque personas bis, aut saltem semel in anno propriam parochiam circumeat, in qua fama est hæreticos habitare; & ibi tres, vel duos boni testimonij viros, vel etiam totam viciniam, si expedire viderit, iurare compellat, quod si quis hæreticos ibidem scierit, vel aliquos occulta conuenticula celebrantes, quare habentur suspecti, vt C. de Episco. & cleri. l. conuenticula. & c. cum ex in. uncto, de hæreti. j. responso. & de officio delega. c. consuluit. g. j. & si sciunt aliquos a conuersatione fidelium vita, & moribus discrepantes, per quod simpliciter

habentur suspecti, arg. xlvj. distinct. cap. quisquis. §. vita & lxxxvj. dist. c. inferiorum. & xxij. quæst. iij. cap. præterea. & xxj. q. j. c. si quis capillum, & in c. nemo, de sumo. Et Dominicus, in c. inquisitores, de hæreticis. lib. vj. dicit, quod ex sola suspitione proceditur per inquisitionem contra hæreticos. † Et hæretici sunt credentes posse fieri duos Papas veros. & largo modo excommunicati appellantur hæretici. vide de hoc Abb. in cap. firmissimi, de hæreti. Et nota, quod hæresis dicitur labes, & hoc ideo, quia in eam multo labuntur, vide de hoc Car. in cle. j. §. propter quod hæreticis. Et crimen hæresis est merè ecclesiasticum, & ideo secularis non habet se super eo intromittere, ut nota in c. excommunicamus. ij. de hæreticis. Et excommunicationem incurrit sepeliens scienter hæreticos, nec absolvitur, nisi exhumet eorum corpora, ut in c. quicumque, de hæreticis. lib. vj. in princip. & ibi est tex. contra receptatores, defensores, vel fautores. Et non valet promotio hæreticorum, eis credentium, fautorum, receptatorum, & defensorum eorum, nec filiorum suorum usque ad secundam generationem, ad beneficia ecclesiastica, vel officia publica; & privati sunt habentes beneficia ecclesiastica ad preces hæreticorum, & inhabiles efficiuntur ad alia obtinenda, si scienter talia receperunt, ut in d. capit. quicumque. §. hæretici. & §. ad hæc. de hære. lib. vj. sed tu vide de hoc Hæreticum mirabiliter loquentem. in cap. vergentis. de hæreticis. & vide ea, quæ diximus in capitulo de crimine læsæ maiestatis.

7 † Et nota, quod inquisitio hæreticorum spectat ad diccesanum, & ad inquisitorem hæreticæ pravitatis, ut est tex. in clementi. j. §. j. de hæreticis, ubi dicit text. Episcopus sine inquisitore, aut inquisitor sine Episcopo diccesanum aut eius officiali, vel Episcopali sede vacante, capitulum super hoc delegato, si sui ad invicem copiam habere voluerint, infra octo dierum spacium, postquam se invicem inquiserint, non valebit. Et sic potestas inquisitoris communicatur Episcopis. vide Philip. Fran. in cap. contra Christianos, de hæreti. in vj. & vide doct. in c. per hoc. in dicto cap. contra Christianos, dicunt doct. quod si lo-

deus inducit Christianum ad eorum ritum, potest per in-
 quisitores hæreticæ prauitatis puniri: & facit contra illos,
 qui nouiter sunt conuersi, & inducunt filios infantes ad
 eorum ritum. † Et notabis, quòd Sarracenus, baptizatus
 in infantia, compellitur seruare fidem catholicam, vide.
 Dominicum in dicto c. contra. & ibi etiam videbis, quòd
 isti Sarraceni, nouiter conuersi, & baptizati, possunt de
 hæresi conuinci. & contra eos facit tex. in cap. de Iudæis.
 xlv. dist. & tex. in c. merito. xv. q. j. Sed coactio, quæ est ab-
 soluta, non conditionabilis, vel est præcisa, exculat, ad eo,
 quòd non obligantur ad baptismum, vide Archidia. in di-
 cto c. contra, & vide doct. in c. maiores, de baptismo. Et or-
 dinarius habet iurisdictionem ordinariam, inquisitor de-
 legatam. Et Episcopus, vel inquisitor possunt ponere in-
 quisitum in compedibus, si volunt. vide de hoc Cardi. in
 dicta clementi. j. §. propter quod. Et capitulum succedit
 Episcopo in iurisdictionalibus sede vacante, vt notatur in
 dicta clement. ver. duro. & in c. ad abolendam, de hæreti-
 cis, & in c. vno, ne sede vacante. lib. vj. & de institutioni-
 bus. cap. j. eodem libro. Et sic notabis, quòd per diocesa-
 nos locorum, & per inquisitores à sede Apostolica depu-
 tatos debet exerceri officium inquisitionis, & hæreticæ
 prauitatis: debet autem exerceri tale officium remoto omni
 timore carnali, amore, & odio, ac cupiditate lucri carna-
 lis, vt notat Ioan. de Imo. in dicta clementi. j. in principi.
 † Et carcer hæreticorum debet esse communis Episcopo,
 & inquisitori, vt ibi notatur. Et officium inquisitionis hæ-
 reticæ prauitatis fuit inuentum in augmentum fidei pro
 hoc, quia per illud extirpantur errores, & infideles redu-
 cuntur ad ouile ecclesiæ, vt in c. vt inquisitionis, de hære-
 lib. vj. in princi. Et inquisitores non possunt procedere
 contra Episcopos, nisi hoc eis expresse sit commissum; quia
 sub generali mandato inquisitionis criminum non venit
 potestas inquirendi contra Episcopos, vt notatur in capit.
 inquisitores; sed si eum culpabilem sciuerit, nunciabit
 Papæ. ita Ioann. And. in dicto capit. inquisitores, de hære-
 ticis. lib. vj.

Et Dominicus quærit in dicto capit. inquisitores, an
 T t 3 Episcopi

Episcopi possint cognoscere de hoc crimine, vel de alijs contra inquisitores, & dicit, quod non, nisi post finitum officium; nisi crimen esset adeo notorium, quod non requireretur causa cognitio, vt de fil. presby. c. quoniam. & facit, quod notat Ioan. And. in c. fin. in glo. fin. de rescript. Aduerte tamen, quod si inquisitus de crimine hæresis, vocatus coram inquisitore, confitetur errorem suum, & redex videat ipsum contritum, & speret de conuersione sua, potest ei parcere iniuncta pœnitentia salutari, & multo fortius hoc facere debet, si voluntarius accesserit ad pœnitentiam. Item multo fortius, si in inquisitione certum terminum apposuerit, promittens, quod si infra illud veniret, & pœniteret, misericorditer secum ageretur, sicut de facto vidi, dicit Hostien. in summa in rub. de hæret. & qualiter deprehendantur, & vide Hostien. vbi supra. Si vero inquisitus vocatus coram inquisitore negauerit, & conuictus fuerit, condemnari debet per ecclesiasticum iudicem, ad quem illud pertinet, vt in c. ad abolendam, de hæret. Et quia inter sollicitudines nostras illa debet esse precipua, vt vulpeculas capiamus, vt de purgatione canonica, c. inter sollicitudines, notandum est, quod hæretici deprehenduntur etiam is, qui leui saltem argumento a iudicio catholice religionis, & tramite a fide catholica deprehenditur deuiare, vt C. de hæret. l. ij. & sic inditia fidei faciunt argum. ff. ne vis fiat ei, qui in possessionem missus est. l. si quis, §. vlt. & de carbon. edicto. l. Carbonianum. §. causa cognitio, & intellige leui argumento. i. probabili, & quod de facili apparet: & sic vocatur leue propter leuem probationem. Item si graui infamia laborat, de alio genere hæresis, quocumq; volueris, puta quia conuersatur cum hæreticis, & familiaris est eis, vide Host. in summa in rub. de hæret. §. qualiter deprehendantur. † Sed loquendo de hæretico proprie, & vt sit excommunicatus, & subiaceat pœnis contra hæreticos statutis, requiritur falsa credulitas, vide de hoc Alex. de Alex. secunda secun. c. de hæret.

Sed tu nota clarius, quod falsa credulitas contra fidem est dupliciter. Primo directe, & principaliter, & hoc est crimen, quod est contra articulos fidei. Et de hoc videbat

tum Thomam secunda secunda, quæst. xj. artic. ij. secundo indirecte, & secundo sicut ea, ex quibus sequitur corruptio alicuius articuli; sicut dicere aliquid falsum in scriptura divina contentum, quia est corruptio illius articuli, de spiritu sancto, qui locutus est per prophetas. Similiter dicere, quod ecclesia malè determinavit in aliquo circa fidem, est contra illud, sanctam ecclesiam catholicam, & huiusmodi. Et requiritur, ut quis sit hæreticus, peruersa voluntas, & inconvulsibilis; & requiritur impugnationis pertinacitas ex parte irascibili, scilicet quod pertinaciter hoc teneat. Et ita etiam tenet hoc Inno. in cap. firmiter, in fine, de summa Trin. & fide cathol. & Bal. & Pau. de Cast. in rubr. C. de summa Trini. & fide cathol. referunt, & sequuntur Imo. & Antonius in cap. j. §. sane, de summa Trini. Et omnes concludunt, quod si aliquis simpliciter credit illud, quod credit sancta mater ecclesia, sed in specie credat in Trinitate, patrem esse maiorem filio, errore ductus, quia sic credebatur tenere ecclesiam, dummodo non pertinaciter duret in hac opinione, non est hæreticus, nec potest de hæresi puniri. quod nota secundum Bald. ad defendendum rusticos, & idiotas personas. & adde text. in l. omnes, vers. argumento. C. de hæreticis. & vide Cepollam in cautela. ccv. & ccxxvij. † Et sic notabis, quod si inquisitus paratus est corrigi, non est hæreticus. ut ait Aposto. ad Titum in cap. finali. & transumptum in cap. dixit Aposto. xxiiij. quæst. iij. ubi dicitur: Hæreticum hominem post primam, & secundam correctionem deuita; quia subuersus est, qui huiusmodi est, & delinquit, cum sit proprio iudicio condemnatus. sequitur text. Sed qui sententiam suam quamuis falsam, atque peruersam nulla pertinaci animositate defendunt, præsertim quam non audacia suæ præsumptionis peperit, sed à seductis, atque in errorem lapsis parentibus acceperunt, querunt autem acuta sollicitudine veritatem corrigi parati, cum inuenerint, nequaquam sunt inter hæreticos deputandi. Et vide bonum textum ad hoc in cap. hæc est fides. xxiiij. quæstione prima. & in cap. damnamus, de summa Trinitate.

12 † Et sic nota, quod qui errorem non defendit, imò paratus est intelligere rationem, nō est putandus hæreticus, nec ille, qui dubitat ex animi infirmitate, non tamen pertinaciter insistit, & intellige cap. ad abolendam, de hæretico, quando pertinaciter insistit. Et Ioan. Andreas in cap. primo, de hæreticis dicit, quod ille text. debet intelligi de dubitatione, quæ habet in se firmitatem animi, & quandam pertinaciam, ut quia perseverat in illa dubitatione; secus, si incidat in cogitationem, vel dubitationem ex primo motibus, nec assistit, sed resistit confirmando se fidei ecclesiæ: quia tunc potius patitur ex illa cogitatione, ac moritur, quàm demeretur, resistendo tamen. Et Abbas in d. cap. j. ad finem dicit, si quis erraret in fide, & crederet illam esse fidem ecclesiæ, & paratus esset se corrigere, si aliud tenet ecclesia, iste non est hæreticus, quia fides ecclesiæ est, ut in c. ij. de summa Trin. & fide cathol. & quod ibi notatur. & vide, quod notatur in d. cap. hæc est fides catholica.

13 † Et qua pœna feriantur hæretici, certè magna, & non solum una, sed multis, & diuersis; & hoc ideo, quia hæreticus omnes offendit; quod enim in religionem humanam committitur, in omnium fertur iniuriam, & ideo publicum crimen dicit, ut l. Manichæos, C. de hæreticis. not ergo debemus dimittere multum opprobrium illius, quod peccata nostra deleuit, ut c. in nullis, §. illud, de iudicis. quia longe grauius est diuinam offendere, quàm temporalem maiestatem, ut in c. vergentis, de hæreticis; & in authen. ut non luxurientur contra naturam, collat. vi. Et hæreticus malè sentiens, vel malè docens de sacramentis ecclesiæ, excommunicatus est, ut iam diximus; & conatus, nisi se correxerit, & errorem abiurauerit, si clericus est, degradetur, & curiæ seculari tradatur; per quam etiam laicus punietur. Eadem etiam est pœna suspectis de heresi, si se non correxerint; & relapsis omnino audientia denegatur. Seculares principes, qui iurare nolunt, ecclesiæ contra hæreticos defendere, excommunicantur, & terræ eorum supponuntur interdicto; & bona hæreticorum confiscantur; & in terris ecclesiæ bona applicantur.

fisco ecclesiæ; & in terris Imperij iudicis secularis fisco, etiam si catholicos habeat filios. de hoc vide text. in c. ad abolendam, iuncto c. vergentis, de hæreticis. † Et filij hæreticorum usque ad secundam generationem per lineam masculinam, & usque ad primam per lineam feminam privati sunt, vt superius diximus in præfenti regula. Et vide text. in c. statutum, de hæreticis. lib. vj. & est sensus secundum gloss. ibi. Titius est de hæresi conuictus, habet filium & filiam; ex filio habet nepotem, & etiam ex filia habet alium nepotem; vtrum nepos ex filia sit incapax beneficiorum ecclesiasticorum, vel dignitatum secularium? respon- deo non, sed solum nepos ex filio descendens: vel etiam ponamus, quod mulier hæretica habet filium, & ex eo nepotem, certè solus filius est incapax. sed istud intelligitur de illis, qui in errore suo decesserunt; non autem de illis, qui fuerunt emendati, & incorporati ecclesiæ. Et sic est casus, in quo ex delicto patris filij puniuntur: at filius beneficiatus non perdit beneficium. gloss. est singularis in c. satis peruersum. l. vj. distin. sequitur Abbas in c. cum laici, de iure patron. & in c. quanto, de iudicijs. & vide gloss. in c. quicumque, de hæret. lib. vj. & in d. c. quicumque. §. ad hæc, dicitur; privati sunt habentes beneficia ecclesiastica ad preces hæreticorum: & clericus hæreticus qualiter debeat condemnari, vide Philippum Franc. & Docto. in c. j. de hæret. in vj. & vide Panorm. in c. pen. de hæret. & Ioan. de Ana. in c. ij. de hæret. Et quando pater teneatur pro filio, & quando filius patitur pro patre, vide Felinum in c. vergentis, de hæret. Et nota, quod clericus conuictus de hæresi, non debet incontinenti tradi curiæ seculari, sed prius debet deponi, & degradari, vt notatur in d. c. ad abolendam, & formam degradationis videbis in c. degradatio, de pœnis, lib. vj.

† Et notatur in d. cap. ad abolendam, quod si hæreticus vult redire ad fidem, incontinenti euadit pœnam mortis: sed duo requiruntur ad hoc, scilicet quod incontinenti, & spontè reuertatur ad fidem. si ergo ex intervallo non sponte, sed metu pœnæ, vel probationum dicunt se ad fidem redire, non est eis parcendum, quod bene nota secundum

dum Abba. & docto. ibidem. Et qui dicantur sponte redire, dic, vt notat Archid. in c. vt commissis, de hæreticis brosexto. vbi ipse dicit in ij. colum. Consuevit dubitari, qui dicantur sponte ad gratiam redire; ad hoc potest dici, quod illi sponte redeunt, qui infra tempus gratiæ veniunt, licet sint moniti; nec enim coacti videntur, qui à nemine sunt prauenti. & vide Dominicum in capit. vt commissi. §. necnon, de hæreticis in vj. & vide Anani, in capit. ad abolendam. quarta collatio. & facit ad hoc. ff. ad Tertullianum. l. j. §. si mater, cum sequenti. & certè post tempus gratiæ, si est res integra, hoc est, quod non est corporaliter requisitus, nec probationes contra eum receptæ, facit ad hoc text. ff. de operis liber. l. mancipiorum. Nam si post tempus gratiæ, requiritur personaliter, quamuis errorem suum detegat, indignus est venia. Et sic loquitur text. xxiiij. distinct. capit. ultimo. & vide de hoc. C. de his, qui latrones occulta. l. vlt. & vide ea, quæ superius diximus, vbi iudex videt ipsum contritum, & speret de conuersione sua, potest ei parcere iniuncta pœnitentia salutari, de quo per Hostiensem in summa. & Abbas in dicto. ad abolendam dicit; Ad hoc vt redeuntibus ad fidem dimittatur pœna mortis, requiritur etiam, vt satisfactionem congruam exhibeat de peccato; nam potest sibi indici pœnitentia, vel alia pœna pecuniaria, de quo dic, vt in cap. vt commissi, de hære. lib. vj. & vide ea, quæ notantur in clementi. ad nostrum, de hæreticis. & vide textum, & Abbatem in c. excommunicamus. ij. de hæreticis. † Et hæretici debent puniri pœna ignis; & sic debent cremari. ita docto. in dicto. c. ad abolendam. & colligitur ex euangelio Ioannis in c. xv. vbi dicitur; Si quis in me non manet, mittetur foras, sicut palmes, & arefcet, & colligent eum, & in ignem mittent. Sed ius ciuile punit hæreticum pœna mortis, vt in Larriani. C. de hæreticis, coniuncta. l. vltimum supplicium. ff. de pœnis, & hanc pœnam esse debitam interpretatur consuetudo. Conuenit ergo in hoc lex diuina, canonica, ciuilis, & consuetudinaria, vt communiter puniantur pœna ignis. & qualiter hæreticus reconuilietur ecclesiæ ante condemnationem, dic, quod debet fieri

fieri præstito iuramento, quo hæresis abiuratur; & fides catholica ad mandatum ecclesiæ promittitur tenenda. forma autem iuramenti habetur. j. quæst. vij. c. quorries. & de consecra. dis. ij. c. ego Berengarius. & clerici spontaneè reuertentes recipiuntur in ordinibus suis ex dispensatione. j. quæst. j. c. omnes, & q. vlt. c. saluberrimum. quod si post hoc iuramentum, tanquam canis ad vomitum redeat, sine aliqua audientia, & spe misericordiæ condemnatur. vi. de hoc Hostie. in summa, in rub. de hæreticis, in §. quando. ubi ipse quærit, an cum talibus, ut promoueri possint, valeat dispensari? & concludit, quod sic, ibi videbis. & nota, quod licet quo ad poenam corporalem parcatur abiuranti hæresim, ut in c. ad abolendam. §. illos quoque, non extenditur talis indulgentia ad bona. argu. tex. in c. vergentis, de hæreticis; nisi expresse dicatur: & vide. ad hoc ea, quæ not. in l. j. C. de senten. pæsis. & l. si ademptis, & l. si insulam, & l. generalis, eod. tit. & l. seruus effectus, de actionibus, & obligat. ¶ Et in isto crimine hæresis, & in crimine 17 læsæ maiestatis bona ipso iure sunt confiscata à tēpore delicti. vide de hoc Ancha. in dict. c. vergentis. & de hoc infra dicemus. Et Cardina. in dicto c. ad abolendam, dicit, quod relapsi hodie in nullo audiuntur, quoad euitandam poenam temporalem, ut in c. super eo, de hæreti. lib. vj. ubi dicitur: Curia seculari tradendi sunt relapsi in hæresim, licet ad fidem redeant. non debent eis negari sacramenta poenitentia, & eucharistiæ. & vide ibi Philip. Francum. & vi. ibi etiam Dominicum. & vi. Anto. in c. ad abolendam. in j. colum. ubi ipse dicit; Nota primo, quod hæreticus relapsus non auditur volens iterum hæresim abiurare. & vide de tex. in c. accusatus, de hæreti. lib. vj. quia procedit etiam, si crimen hæresis tempore abiurationis non fuerat plene probatum. & quis dicatur relapsus in hæresim, vide tex. in dicto c. accusatus. ubi dicitur; Abiurans in iudicio hæresim propter vehementem præsumptionem, si iterato labitur, licet non fuisset plene probatum, relapsus dicitur. Secus, si leuis fuerat præsumptio. & culpabilis in vno articulo hæresis, generaliter postea abiurando relapsus dicitur, si comittitur in alium titulum separatim, ut in dicto c. accusatus. Et sic

Et sic propter vehementem præsumptionem non damna-
tur quis de hæresi, sed cogitur ipsam hæresim abiurare.
vide de hoc doct. in d. c. accusatus. & formam abiurationis
vid. n. c. inter, de purgatio. cano. & in c. ego, de cons. dil.
& adde ad ea, quæ superius diximus de mente Hostien.
circa abiurationem hæresis. & vid. Spec. in titu. de hære-
si. de forma iuramenti.

Modo quæro, vtrum iudex secularis astrictus ad ex-
equendam sententiam latam contra hæreticum possit cog-
noscere de iustitia processus, & videbatur, quod sic.
Bart. tenet in l. diuus. ij. ff. de custo. reor. Et Bart. & Bal.
Pau. de Cas. in l. magistratibus. ff. de iurisdic. omni. iu-
di. & Bart. in l. non dubium. ff. de custo. reorum, & Anto-
nius in c. j. de obligatis ad ratioci. & in c. is, de offi. ordina-
Sed contrarium tenet Abb. in dicto cap. ad abolendam, &
Ange. in dicta l. diuus. Et Ancha. in cap. at si clerici, de iu-
dicijs, & Bal. in auth. clericus. C. de Episcopis, & cleri-
Ange. in dicta l. magistratibus; & Abb. in cap. fina. de statu
mona. Poterit tamen iudex secularis ad cautelam facere,
quod ille condemnatus confiteatur se esse illum, de quo
sententia loquitur, sicut de bannito capto docet Bart. in l.
demonstratio. ff. de condi. & demonst. & in l. inter stipulan-
tem. §. si stichum. ff. de verbo. obliga. & Bal. in cap. j. de feu-
sine culpa non amittendo, & Ange. & Imo. in l. nominari-
ff. de hæredi. insti. Et pœna mortis debetur de iure diuino,
vt in cap. si mulieris. xxij. q. v. & de hoc & iam superius
diximus, & c. circa istum punctum videbis per Felinum
in dicto cap. ad abolendam. ad fin. vbi circa istam quæstionem
plures opiniones recitauit.

18 † Et nota, quod bona hæreticorum ipso iure sunt con-
fiscata, vt est tex. in cap. cum secundum, de hereti. lib. vi. Et
Archidia. in i. col. in dicto cap. cum secundum, dicit, quod
sunt confiscata tempore commissi criminis; & sic donatio,
siue alienatio facta per hæreticum ante damnationem non
tenet. Et licet dominia bonorum hæreticorum non perti-
neant ad fiseum, siue ad ecclesiam, nisi demum damnatio-
ne secuta super crimine, tamen ex quo est secuta damna-
tio, effectus huius damnationis trahitur retro ad diem
com-

commissi criminis; & ex die commissi criminis videtur ei interdicta alienatio. Et Dominicus ibi dicit, quod bona intelliguntur confiscata à die commissi criminis, etiam si poeniteat. Et ideo intellige confiscata in tantum, quod sententia super crimine lata retrahitur; & alienata post crimen commissum possunt euinci tanquam propria euincientium; etiam non restituto precio emptoribus, quantumcunque sint bonæ fidei. Et ista est veritas per tex. in dicto cap. cum secundum; qui vult, quod eo ipso, quod crimen committitur, bona intelligantur confiscata & Io. And. in dicto cap. cum secundum, ad fi. dicit, quod fiscus, vel inquisitores vendicant rem, quia effectus damnationis retrahitur; & allegat ad l. Iulii. maie. l. quisquis. §. emancipatio. & C. de apostata. l. apostatarum. j. respon. & ff. de accusa. l. ex iudiciorum. Et si hæc sunt in crimine læsæ maiestatis, vt in glos. fortius in crimine hæresis, Et Ancha. in dicto cap. cum secundum, in principi. dicit, quid iuris de alienatione facta per illum, qui iam cogitauerat delinquere? quæ cogitatio colligitur ex pluribus coniecturis, quas ponit Bar. in l. post contractum. ff. de donationibus. ibi vide per Ancha.

Cum verò constitutio priuat delinquentem, statim, & ipso iure dominia, alienationes factæ per eum post contractum delictum non tenent, sed reuocantur per fiscum, etiam non restituto pretio emptori primo, vel vltiori, per quotcunque manus transierit res alienata, cuius iam dominium erat acquisitum fisco.

Quod est verum secundum Ioan. And. nisi pretium solutum, vel aliud loco pretij, esset in bonis hæretici. arg. ff. de lega. i. l. Imperator, & l. sequenti. idem etiam tenet Archi. in dicto c. cum secundum. Et sic iste punctus remanet expeditus. & vide Abb. in capit. fina. de hæreti. & vide Bar. in l. Imperator, de iure fisci, lib. x. qui loquuntur circa confiscationem bonorum hæreticorum: sed talia bona tenentes possunt præscribere. vide Anch. in dicto capit. cum secundum, in prin.

† Sed aduerte, & nota, quod apprehensio bonorū fieri non debet, nisi prius pronuntiatum fuerit super crimine
per

per iudicem ecclesiasticum, qui hoc possit, ut est tex. in d. cap. cum secundum, & ibi Ioan. And. Et si in vita ipsorum hæreticorum non fuit sententiatum, declarabitur post mortem eum hæreticum fuisse, ad finem confiscandi bonorum, quia crimen hæresis non extinguitur morte, quo ad captionem bonorum ipsius, vide de hoc tex. in cap. accusatus, §. in eo, de hæreti. in vj. & vide ibi Dominicum. Et propter delictum uxoris in quinque casibus confiscatur, & publicatur dos, ita Bar. in l. quinque legibus, ff. de bonis damnatorum, & vide Ancha. & Phi. Fran. in cap. decreuit, de hære. in vj. & nota, quod crimen hæresis est graue, ut in cap. ut officium, §. verum, de hære. in vj. & ideo debet procedi cum maiori cautela, quia de salute hominis agitur, ut in c. quiescamus, xlij. distinct. & in c. ad hoc, vij. quæst. ii. in fine, & in l. additos, de appella. & iudex cum maiori cautela debet aduerrere, ne magis erret in causa criminali, quam faciat in ciuili, ut in c. qualiter, j. de accusatio. & vide xxxvij. distinct. c. quamuis, in princi. & contra suspectum de hæresi, qui non potest veraciter conuinci, indicitur sibi purgatio ad arbitrium Episcopi, & inquisitoris, & si defecerit, punitur, ut conuictus, ut in cap. inter, de purgatio. cano. & vide de hoc Abb. in cap. ad abolendam, de hære. in i. colum. & vide etiam tex. in cap. quoties, de purgatio. canonica, & excommunicatus propter contumaciam super hæresi, de qua erat suspectus, post annum damnatur, ut hæreticus, vide de hoc in cap. cum contumacia, de hæreti. lib. vj. † Et in crimine hæresis iudex solus non debet examinare testes, sed habere secum alios socios probos, & honestos, ut notatur in cap. ut officium, de hære. lib. vj. & ibi concluditur, quod per duos testes probatur crimen hæresis. & religiosi possunt officium tabellionatus exercere in causa hæresis, ut in dicto cap. ut officium, §. ad rescribendas, & inquisitores possunt conuocare peritos, ut eis assistant, & possunt recitare sententias suas per alios, de quo videbis in cap. ut commissi, & ibi videbis per Dominicum, an sit necesse in crimine hæresis nouam sententiam promulgare; & dicit, quod non, quia iam per canones est antiquitus promulgata; & sic potius denuntiatur, vel declaratur.

ratur. & notabis tex. in dicto c. vt officium, in principio; qui informat inquisitores ad Deum, vteius timorem metui hominum anteponant in procedendo contra hæreticos, & suos fautores; & etiam in eos absolviendo, cum vere redierint. & tex. in dicto cap. vt officium, in §. verum, instruit inquisitores in modo examinationis testium; & in personis, quæ testificata scribere debeant. & notabis etiam tex. in c. vt commissi, de hære. lib. vj. quia illa decretalis comprehendit plura vilia pro expediendo officio inquisitorum; dat enim eis potestatem committendi citationes, & sententiarum denuntiationes; dat potestatem vocandi peritos clerum & populum, vt eis assistant; dat potestatem procedendi contra illos, qui de sua in aliam provinciam se transfulerunt; dat potestatem repetendi libros, & processus, commutandi, & mitigandi pœnas, priuandi, & priuatos nuntiandi officijs, & honoribus, vt videbis in tex. & in causa hæresis proceditur simpliciter, & de plano; & dicta testium, & accusatorum non publicantur. tex. est notabi. in cap. si. de hæreti. lib. vj. & ibi notatur ex tex. quod in causa hæresis inquisitor non debet ferre sententiam sine consilio peritorum. & quia tex. dicit in causa hæresis esse procedendum simpliciter, & de plano, vide circa istum articulum ea, quæ diximus in capitulo de crimine læsæ maiestatis. vbi etiam proceditur simpliciter, & de plano. ibi videbis omnino. & etiam vide tex. in clemen. i. de hæreti. à princi. vsque ad fin. quia multa prouidet, & præcipue circa carceres hæreticorum, & custodes, & ministros, & circa alios officiales.

Et inquisitor hæreticæ prauitatis debet saltem attigisse quadraginta annos, vt notatur in clementi. nolentes, de hæreticis; & ibi dicitur per Ioan. de Imo. quare maior ætas requiritur in inquisitore, quàm in Episcopo, quum maior perfectio requiratur in Episcopo, quàm in inquisitore? ibi vide per eum. & post mortem quæri potest de crimine hæresis, vt notatur in c. filij, de hæreti. lib. vj. ibi. Ancha. vbi ipse dicit in principio. † Nota, quod post mortem potest moueri quæstio super hæresi contra memoriam defuncti. & est speciale in hoc crimine, & in crimine læsæ maiestatis.

vt

vt notatur in capit. vergentis, de hæreticis. Quomodo autem contra defunctum procedatur, vide glo. notabilem Insti. de hæreditatibus, quæ ab intesta. deferunt. §. per contrarium. Et filij, & hæredes sunt conuocandi, cum contra patrem proceditur post mortem. Ratio est, quia inter filiorum patris memoriam non condemnari, vt in cap. ij. §. hæretici. de hære. lib. vj. interest etiam hæredum propter bona, quæ ab eis auferuntur, vt in capit. secundum leges, de hæretic. lib. vj. & in dicto. §. per contrarium, Insti. de hæredita. quæ ab intesta. defe. Testis in causa hæresis compellitur dicere veritatem etiam de suo crimine; & potest ex interuallo corrigere dictum suum. Et dictum testis habetur pro confessione, quatenus aliquid deponit contra se. vide de hoc Domi. in cap. accusatus. §. licet, de hære. in vj. Et per quot testes crimen hæresis debeat probari, vide Ioan. de Anania. in cap. excommunicamus. in §. addicimus, de hære. & adde ad ea, quæ superius diximus. Et excommunicati, participes, & socij criminis admittuntur in testes contra hæreticos, si sciunt verisimiliter veritatem deponere, in fidei fauorem. vide de hoc test. in cap. in fidei fauorem, de hære. lib. vj. vbi notatur, quod propter fauorem fidei multa statuuntur contra iura communia. & ibi queritur; Quid si testis est inhabilis per c. felix. de pœnis, lib. vj. an admittatur in causa hæresis; Archidiaconus putat, quod sic. & vide Domi. in d. c. in fidei fauorem. & vide etiam in d. c. felix.

Et nota, quod processus inquisitionis dicitur fauorabilis per respectum ad processum accusationis criminalis, quod bene nota, secundum Dominicum in dicto capit. in fidei. & ibi notatur an Papa possit accusari de hæresi occultâ. & vide docto. in cap. si Papa. xl. distinct. & vide Calderinum in consi. v. in titu. de hæreti. vbi ipse dicit adfessionem: Præsumptio, si sit violentissima, sufficit ad condemnationem de hæresi, & ad purgationem indicendam sufficit vehemens præsumptio. & vide de hoc in c. accusatus, de hæreti. lib. vj. & vide Ioan. de Ana. in rub. de hæresi. in ij. col. vtrum quis possit condemnari ex vehementi suspicionem, & superius tetigi hoc. Et quæ circumstantiæ sint considerande

ad hoc, vt testi maximè inhabili adhibeatur fides, debet discerni per ipsos inquisitores, quorū arbitrio relinquitur. Et vide de hoc Ioan. And. & vide Philippum Francum super glo. in dicto cap. in fidei.

Et nota, quòd ciuitates resistentes his, de quibus in cap. ad abolendam. §. ciuitas. & in ista materia non tradas obligationi tex. in cap. cum contumacia, de hæret. in vj. & dicitur contumax, qui non parer mandato iudicis, vel se absentat à iudicio. Et propter quamlibet suspicionem non debet quis citari in causa hæresis, sed debet esse probabilis, vide de hoc Dominicum in dicto capit. cum contumacia. Et pertinacia si perseverauit post annum, ibi vide doct. circa istam materiam. † Et nota, quòd contra rebelles ecclesie inuocatur brachium seculare, vt in cap. si quis sacerdotum, xj. quæst. iij. & c. petimus. Ideoque manu militari sunt hæreticis omnia bona auferenda; quia secundum Isidorum, & Augustinum, & alios sanctos ipsa bona nullo iure possunt hæretici possidere; naturali non, quia sunt communia, vt in cap. ius naturale. j. distinct. nec iure diuino, sicut filius Dei ostendit dicens; Auferetur à vobis regnum, & dabitur genti facienti fructum eius. Item, labores impiorum iusti edent. vide de hoc Hostien. in summa in rub. de hære. in §. qualiter deuiteretur. † Et nota, quòd hæresis est grauius delictum, quàm homicidium. ita Bal. in l. j. C. qui accusa, non pos. Et dicit ibi post Augustinum, quòd hæresis, in quam quis incidit ignoranter, est grauius delictum, quàm homicidium dolosum. Et si dominus temporalis monitionem ecclesie spreuerit excommunicandus est; & si in excommunicatione per annum steterit, post annum elapsum summus Pontifex denunciaret falsos suos absolutos à fidelitate, & terram exponet catholicis occupandam, saluo iure domini principalis. Eandem poenam patitur etiam, si nullum dorsum super se recognoscat, vt in cap. excommunicamus. j. §. moneatur, de hæreti. Et vide Hostien. in summa, in dicto §. qualiter deuiteretur. Et sortilegi, & dantes pocula amatoria, & inuocatores demonum ad sciendum futura, & præterita, an sapiant hæresim, vide Ioan. de Ana. in rubri. de hære. in ij. & iij. col.

col. Et periurus an sit hæreticus, vide eund. in c. j. de hæret. Et si accusatus de hæresi pendente accusatione sepsum interfecit, vide latè in l. ij. C. qui testa. facere possunt & vide Ioan. de Ana. in c. firmissime, de hæreti. Et facidos, qui hostiam non consecratam accepit, an sit hæreticus, vide Ioan. de Ana. in c. ad abolendam, in ij. col.

Et nota, quod crimen heresis habet principium, & complementum; principium quidem in errore, complementum in pertinacia. ita Doct. in c. heresis, xxiiij. quæst. ij. Et si condemnatus de hæresi, vel crimine læsæ maiest. habebat ius patronatus ecclesiæ, tale ius patronatus remanebit penes ecclesiā, quæ in effectu fiet libera. Et quid si habebat feudum, vel prædium emphyteoticum? vide de hoc Ioan. de Ana. in c. vergentis, in j. col. Et scripturis, & libris hæreticorum non datur fides aliqua, quia damnato eorum re damnantur eius scripturæ, & libri, vt notatur in c. firmitatis, de hære. & ibi notatur, quod si duo contendunt de Papatu, & pro certo nescitur, quis eorum sit verus, & pa, concilium debet congregari, & causam decidere. Et vide tex. notabilem, & non est alibi quoad hunc articulum iuncta glo. in c. duo, lxxix. dist. Et Hugo ponit ibi vnum singulare dictum, quod poterit concilium congregari per Cardinales, quando neuter contendendum vellet congregare suam obedientiam in eodem loco.

† Et nota, quod si factum heresis est dubium, tunc quæstio debet remitti ad solum Papam, vt in c. quoties, xxiiij. q. j. & in c. maiores, de baptismo. & vide Abb. in c. ad abolendam, de hæreti. in ij. col. Et nota, quod Episcopus etiam hæreticus non potest deponi ab alio, quàm à Papa, vt in c. accusatus, iij. q. vj. & vide Abb. in c. excommunicamus, ad fin. de hæreti.

Et clericus deprehensus in hæresi, volens redire ad eundem, an sit deponendus, & in carcere detrudendus, vide Abb. in cap. excommunicamus, ij. de hæreti. Et nota, quod obligati lapsi manifestè in heresim, sunt absoluti de omni debito fidelitatis, & torius obsequij, & omni pacto quocumque firmitate vallato, vide Doct. ad hoc in c. fi. de hære. Et nota, quod appellatione bonorum continentur obligatio

nes, actiones, & iura, vt in l. bonorum, §. in bonis, ff. de ver. signif. & notat. in c. relatum, ij. de testa. & vide Card. in d. c. un. de hæret. Vbi ipse dicit, quod serui, & liberi, & mercenarij sunt absoluti ipso iure. Et vide Spec. in tit. de hæret. in princ. vbi dicit, in hæresi sic concipies libellum. Et ibi etiam videbis de modo concipiendi libellum contra credentes, & receptatores, & contra suspectos de hæresi, & sic remanet expedita tota materia de crimine hæresis.

Nunc ad secundam partem regulæ transeamus, scilicet de schismaticis. † Et schisma est illicita discessio illorum, ²⁵ quorum vnitas esse debet: vel schisma est illicita diuisio per inobedientiam ab vniuersitate ecclesiæ facta, vt in c. inter hæresim, xxiiij. q. iij. Ideoque schismatici volentes de ecclesiâ discindere, peccât in fide, quoad articulum illum, Credo in spiritum sanctum, & vnam sanctam ecclesiâ catholicam. Et hoc nomen schisma Græcum est, & dicitur à scissura, vt in c. schisma, xxiiij. q. j. & in vnitatem scissura esse non potest. Non ergo vnitati communicat, qui schismaticis communicat: Partes sibi fecerunt, & ab eo, quod vnum est, discesserunt, vt in dicto cap. schisma. Et vide de hoc gloss. in cap. quia diligentia, de electio. differt autem ab hæresi in principio; nam hæresis in sui principio habet peruersum dogma, quod non habet schisma; sed si perdurat, cadit in hæresim, quia fingit se rectè ab ecclesiâ recessisse. Et ideo censetur hæreticus, vt in dicto c. inter hæresim, & schisma. xxiiij. q. iij. & sic peccat (vt superius diximus) in illum articulum, Credo in spiritum sanctum, & vnam sanctam ecclesiâ, &c. vel est inter hæc duos talis differentia, qualis inter genus, & speciem; quia omnis hæreticus est schismaticus, sed non conuertitur de hoc vide Hosti. in rub. de hæreticis, in §. j. & ij. & sic hæreticus, vel schismaticus æquiparantur. Et regulare est, vt schisma non sit sine hæresi, & fallit in dicente se esse Papam, & alium Antipapam: nam isti non sunt hæretici, vnde est schisma sine hæresi, quia quilibet credit vnitatem ecclesiæ, & ecclesiâ esse apud se. ita dicit gl. lingu. in c. j. xxiiij. q. j. Et idem dic de credentibus, vt non dicantur hæretici; ex quo credunt vnam esse ecclesiâ, quam dicunt consistere

V u 2 debe,

debere apud istum. vide de hoc Abb. & Docto. in c. firmisime. Et largissime omnes constituti in peccato mortali, dicuntur schismatici; sunt enim extra charitatem, xj. q. iij. c. audi, & c. dixi, xxiiij. q. iij. largè verò dicuntur schismatici, quia sunt extra ecclesiam, & communionem fidelium, c. cum excommunicato, & c. sequenti, xj. q. iij. strictè verò dicuntur schismatici, qui proprium Episcopum deijciunt de sede Episcopali: & communiter tenetur, quod illi non sunt excommunicati, ex quo non sunt diuisi ab ecclesia Romana, licet proprium Episcopum deiecerint, & alium Episcopum erexerint. vide de hoc Abb. & Ioan. de Ana. in rub. de schismaticis. Aliquando, & strictissime dicuntur schismatici secundum materiam nostram, qui diuidunt se ab ecclesia Romana, constituendo sibi ecclesiam ordinando presbyteros, & clericos, vt in cap. loquitur dominus, xxiiij. q. j. & in d. c. inter hæresim, xxiiij. q. iij.

Et qui contemnunt constitutiones ecclesiæ, sunt schismatici strictissime, vt in c. nulli fas est, xix. dist. & constitutiones faciunt contra Episcopos, & prælatos. & de hoc vide Ioan. de Ana. in d. rub. de schismati. & vide Abb. in d. rub. vbi dicit ad finē: Puto hodie quod tam ipse, qui se gerit pro Papa, quam sibi adherentes, excommunicationi subiaceant, per ea quæ notantur in cap. licet, de electio. Sed si questio esset dubia, & maxime si consistit in facto intrauto, & longæuo, tunc putarem omnes euitare excommunicationem, & peccatum, argum. l. regula, & l. ij. ff. de iur. & facti ignorantia. & vide in c. Apostolicæ, de cler. excommunicati. ministra. & in c. vt animarum periculis, de constit. lib. vj. & vide Bal. circa materiam schismatis, in tractatu suo de schismate, quem posuit in rub. C. si quis aliquem testari prohibu.

Et schismatici tunicam Christi inconfutilem scindunt, vt in extrauagan. incip. discipulorum Christi, sub titu. de celebra. Missarum. Et ideo vestimentum Domini non fuit scissum, quia ecclesia Dei scindi non debet, sed tota vnitate consistere debet, vt per Ioan. de Ana. in d. rub. de schif. in ij. col. & vide Doct. in rub. de schisma. ²⁶ qua pœna schismatici feriantur? certè puniuntur à Deo & ho-

& hominibus: vt sciant homines, quàm graue, & quàm detestabile sit hoc crimen, ostendit Dominus in Chore, Datan, & Abiron, quos terra viuos absorpsit. Et licet alibi dicatur, haresim esse maius inter crimina, eo quod primum locum tenet in pœnis, xxxij. q. vij. c. quid in omnibus; est verum in non schismate. Tamen ex quo schisma iudicatum & confirmatum fuerit, idem est crimen, & vtrique est eadem pœna infligenda, vt patet in his, quæ superius diximus.

Et ab hominibus etiam puniuntur; nam excommunicantur, si non resipuerint, & deponuntur, vt in c. in nomine Domini, xxij. dist. Et si aliter non possunt distringi, inuocandum est brachium seculare, vt in c. petimus, xj. q. iij. & de officio ordina. c. quoniam in quibusdam, §. pen. & §. fin. Et dispensatio circa schismaticos quibus casibus sit reseruata Papa, vide Abb. in c. fin. ad fin. de schisma. Et schismaticus non potest conferre beneficia, vel ordines, & dignitates dare, & tenens beneficium ecclesiasticum à schismatico, vel consentiens ordinationi factæ per eum est ipso facto excommunicatus. Et schismaticus existens in peccato mortalium & quando possit conferre temporalia, vel spiritualia, in quibus conferatur ordo, vel non, vide Abb. in c. j. de schisma, & vide alios Doct. Et ordinatus à schismatico, est ab officio repellendus, nisi probet secum dispensatum per habentem potestatem, vt in cap. fina. de schisma.

Et dispensatio est iuris communis relaxatio facta cum causæ cognitione ab eo, qui habet potestatem dispensandi, vt est glo. in c. requiritis, §. nisi rigor, j. q. vij. & vide Abba. in d. c. fin. in ij. colum. Et ordinationes factas ab illis, qui à schismaticis ordines receperunt, sunt irritæ; vide Petrû Anchor. in c. j. de schismaticis: non sunt ipso iure excommunicati, vt in c. in nomine Domini, xxij. dist. sed Hosti. dicit, propriè schismaticus dicitur, qui non recognoscit potestatem Romanæ ecclesiæ; sic enim efficitur ouis extranea ab ouili, vt de maior. & obediens cap. solite, §. penul. vnde si aliter occupet cathedram, quàm debeat, puta minus canonicè, fur est, & latro, vt vij. quæst. j. c. non furem

& xxij. q. iij. c. tres personas, & de iure patrona. cap. relatum. Et intellige etiam in pastore sedis Apostolicæ; qui ibi multo fortius debet habere locum, ut de electio. cap. licet de vitanda, & xxij. distinct. cap. in nomine domini. 27 † Et proprie dicitur schismaticus (ut diximus) qui non recognoscit ecclesiam Romanam. vi. ad hoc bonam glo. in non vos. xxij. quæst. vj. Ancha. in dicto c. j. de schismati. referendo Hostien. dicit, quod isti schismatici, qui se extolunt contra ecclesiam Romanam, ut sunt Græci, ipsi iure sunt excommunicati.

Sed nota, quod nullum peccatum, quantumcunque grave sit in ordinatore, vel ordinato, impedire potest quominus ordinatus characterem recipiat, & executionem in habitu, licet non in actu. ita Anchar. in dicto c. j. referendo Innocentium. & quis possit dispensare cum schismatico, vide gloss. & doct. in cap. si. de schisma. & schismaticus etiam clericus potest puniri à iudice laico, etiam non secunda degradatione. vide de hoc Ioan. And. in cap. cum non ab homine, de iudi. & vide Ioan. de Ana. in rub. de schisma. & vide Dominicum in cap. j. de homici. lib. vj. ubi etiam loquitur de assassinis. Et nota, quod etiam si Papa dicatur hæreticus, Cardinales, & alij prælati ante tempus ab obedientia sedis Apostolicæ non debent recedi: alias tanquam schismatici sunt puniendi. ita probatur. xvij. distinct. consilia. g. hinc etiam, ubi dicit Dominicus bene esse notandum, quia facit ad Cardinales, qui recesserunt à Gregorio de ciuitate Lucana ad ciuitatem Pisarum, antequam esset à concilio Pisano depositus. Sed aduerte, quod ius per mittit, quod quis possit à superiori recedere, quando est à iure notorie suspensus, iuxta ea, que notatur per omnes in c. tua, & in c. vestra, de cohabitatione clericorum. & nota, quod Cardinales tractantes de futuro Papa eligendo, veniente Papa, incidunt in crimen læsæ maiestatis. vide Io. And. & Inno. in c. veniens, de accusa. & vide Bal. in l. quomodo liberari. C. de testi. & vid. Alex. in additi. in l. j. ad l. Julia. man. & contra schismaticos potest crux prædicari, ut in c. hortatu, & precibus. xxij. q. viij. ubi habetur, quod Papa potest hortari Reges catholicos ad bellum contra opprimen-

tes ecclesiam. & vide Bar. in l. j. C. de pactis. & vide tex. nō allegatum à doctoribus in cap. dicat aliquis. xxij. q. v. ver. praterea. & vide Lucam in Actibus, in c. xxij. vbi Paulus Apost. inuocauit auxilium seculare. & an schismaticus possit testari, vide Bar. in l. fina. C. si à non competenti iudice. & schismatici capti in bello debent furca suspendi, ita Bal. in c. iniuria, de pace in ramen. firma. & vide tex. in c. vno de schis. in vj. vbi Bonifacius VIII. Iacobum, & Petrum de Colonna olim Cardinales deposuit. & ibi videbis processum contra eos factum. & nota, & adde ea, quæ superius diximus, quod character spiritualis inuisibiliter spiritu sancto cooperante confertur per impositionem manuum factam, iuxta ritum ab Apostolis introductum, scilicet, Petro, Iacobo, & Ioanne, quando miserunt Paulum & Barnabam ad predicandum, vt in c. quod die dominico. lxxv. dist. Non mireris ergo, si character iste transfertur à deposito, & nihilominus remaneat penes ipsum. & de isto characterē spirituali, & de alio corporali, vide Hosti. in sum. in rub. de schismati. in §. fin. & circa istam materiam de schismaticis omnino videbis Bal. in d. tract. de schismate, vt superius diximus. & vide sanct. Tho. in ij. q. xij.

DE APOSTATIS.

ET quia iam ista materia remanet plena, transeamus ad tertiam, & finalem partē regulæ, scilicet, de Apostatis. & primo ad euidentiam quæro, quid sit apostasia. † Apostasia est temerarius recessus à statu fidei, obedientiæ, vel religionis, quam quisquis professus est se tenere. & dicitur apostasia quasi post status, j. rerrogatus status. Ideo apostasia est retrostatio, vel retrogradatio; vnde apostata dicitur quasi retro stans, vt xxvj. q. vlt. c. nō obseruetis. & apostata non est aptus regno Dei, cū ad aratrum manū posuerit, & respiciat retro. vt xij. q. j. c. facimus. de quo vi. Hosti. in sum. in rub. de apost. in prin. Sed tu ultra vi. gl. in c. ex parte, de tempo. ordin. & in c. consuluit, de regu. & in c. si. l. di. & proprie apostata dicuntur, qui propriam fidem relinquunt. vide de hoc Bar. in rub. C. de apost. & improprie dicitur apostata, qui religionem exit. vide ad hoc gl. in l. inter claras, de summa trinit. & omnes docto. n.

Vv 4

rub.

rub. de apostatis dicunt: Apostasia est temerarius recessus à statu fidei, obedientiæ, vel religionis, ut superius diximus.

29 Et Cardina in c. j. de apostata. in ij. col. dicit: † Quæro, quid est apostasia? & dicit vocabulum est æquivocum, & multiplex; ideo non definitur in suo genere. Est autem apostasia triplex, scilicet, perfidiæ, inobedientiæ, & irregularitatis. Perfidiæ autem dicitur apostasia, quando quis recedit à dē catholica, ut fuit Iulianus Apostata, ut ij. quæst. vij. cap. non potest. & punitur, ut hæreticus; quia vere hæreticus est, quia recessit à fide. & habent locum iura posita in titulo de hæreticis. & de isto apostata proprie loquitur rubrica. C. de apostata. & dicitur ibi in l. apostatarum, quod illud crimen est publicum, & omnes admittuntur ad accusandum. potest etiam quis de isto crimine accusari post mortem, & eius memoria damnari, dummodo accusatio fiat intra quinquennium, ut in l. ij. C. de apostata. & vide ea, quæ habentur in cap. ij. de præscriptionibus. lib. vj. Sunt & apostatæ instabiles actiue, & passivæ; & à testimonio repelluntur; nec eis superueniens pœnitentia prodest, ut in l. hi, qui sanctam. C. de Apostata, vide ibi Sali. ubi dicit, quod hæretico datur venia; sed si apostatar non, quantum ad pœnam corporalem. Et bona apostatæ publicantur, ut lib. ij. C. de apostatis. quod est verum, si crimen probetur in vita; sed si post mortem, tunc bona deferuntur proximioribus fidelibus. vide de hoc Sali. in l. i. & ij. C. de apostata. & vide Io. de Ana. in c. j. de apostata.

30 † Et adde, quod qui persuasionibus fecerit aliquem apostatari à fide Christi, capite punitur, ac si eum ad illud per violentiam induxisset; & isto casu persuasio, & violentia æquiparantur, ut in l. hi, qui. C. de schismaticis. & persuasio dicitur ipsum delictum. ita Bar. in l. ob hac. ff. de testam. famibus. Et quæ differentia sit inter mandantem, & persuadentem, & inter consilium, & persuasionem, & instigationem, & instructionem, vide Barto. in l. non solum. ff. de iniurijs.

Nota tamen, quod secunda species apostatiæ, scilicet inobedientiæ, quandoque incidit in primam; quia non obediens Papæ ex eo, quod putat eum non habere potestatem,

est hæreticus, vt superius diximus in prima parte istius re-
gule; sed si non negat hanc potestatem, sed non vult obe-
dire ex contemptu, grauitur puniri debet, quia debet de-
poni. & si est incorrigibilis, tradetur curiæ seculari, vt in
c. cum nō ab homine, de iudi. & vide Abb. in c. j. de apostata.
Si autem noleret obedire ex quadam concupiscentia; quia te-
netur astrictus; tunc mitius punitur, de quo aliquid in ca-
nam concupiscentiam, & in cap. primo de constit. Et qua-
liter puniantur apostata perfidia, & inobedientia, vide
Hosti. in summa, in rub. de apostata. in §. qualiter puniantur
apostata.

† Nunc dicamus de apostasia religionis; & dicitur apo- 3x
stata, & rectè, qui reliquit habitum religionis; vnde dicū-
tur abeuntes retrò, vt dicit text. in c. non obseruetis. xxvj.
quæst. fina. Vnde dicitur apostata is, qui ad seculum redijt.
ita doct. in cap. j. de apostata. & vide Archi. in cap. j. de tem-
poribus ordinan. li. vj. & gl. in cap. j. de apostata. ponam exē-
plum de apostasia religionis, videlicet, quando quis rece-
dit ab ordine, & religione iam sumpta. & Inno. ponit mul-
tos alios modos, vt puta, quia dimisit habitum, & tonsu-
ram, & duxit uxorem, & redijt ad seculū. & adde id, quod
notat Inno. in cap. fi. de renuntiatio. & in c. intelleximus,
de ætate, & quali. vbi notanter dicit, quod religiosus rece-
dens inconsulto superiore suo, & non subiiciens se alicui-
us obedientiæ, vt quia non intrat aliud monasterium, di-
citur apostata, quantumcunque retineat habitum, & ton-
suram: quia recedit a regula superioris, & sic venit contra
vnum ex tribus substantialibus, scilicet, contra bonum
obedientiæ, vt in cap. j. de statu regularium. Et talis apostata
circa irregularitatem potest diuersimodè puniri, vt ha-
betur in cap. pen. de apostata. in quo habetur, quod clericus se-
cularis non ipso facto est excommunicatus, sed religiosus
sic, per text. in cap. ij. ne clerici, vel monachi, lib. vj. qui de-
bet intelligi de dimissione habitus longæua, continua, &
temeraria, sed si dimittit ex causa rationabili, puta quia
transit loca periculosa, vel ex alia iusta causa, non credo,
tales ligari illa constitutione. Et vide ibi Io. And. & nota,
quod si clericus dimisit habitum, & tonsuram, & immis-
cuit

cuit se enormitatibus, vt prelijs, & aggressuris; & in huius
modi aggressuris fuisset inueteratus, perdit omnia priuilegia clericalia. Sed si portat habitum, & tonsuram, licet
miscet se enormitatibus, non perdit priuilegium fori. Ita
sunt de mente Hosti. & Io. And. & aliorum doctorum, vt
refert Abb. in c. perpendimus, de senten. excommuni. &
vide tex. in c. vnico, de vita, & hone. cleri. lib. vj. vbi cleri
buffones exercentes illam artem odiosam per annum per
dunt omne priuilegium clericale. Et vtrum clericus im
miscens se enormitatibus, & perseverans possit puniri per
iudicem secularem non precedente monitione, vide Abb.
in cap. ex parte. iij. de priuile. & vide Ant. in c. si. de vita, &
hone. cleri. & vide late Ancha. in repeti. regula, ea quæ. vi.
de Alex. in consil. vj. in j. vol. & vide Cardin. in repeti. dicti
cap. perpendimus, de sent. excommu. vbi etiã ipse dicit in
principio, quare facilius perdatur priuilegium canonis, q̃
quis suadente; quam priuilegium fori. & vide de hoc Inno.
in c. ij. de maio. & obedien. & nota, quod priuilegium fori
est de iure diuino, vt ex tex. in c. quanquam, de censibus,
lib. vj. & gl. in cap. si imperator. xcvi. dist. & de hoc dixi
mus supra in c. de immunit. & libertate eccle. supra in isto
speculo. Et apostata religionis efficitur infamis, vt in cap.
alieni. ij. quæst. vij. & interim ad ordinem, vel dignitatem
non possunt promoueri, vt l. dist. c. vlt. Item quidquid ac
quirat, suo monasterio acquirit, sicut seruus domino. xv.
ij. quæstio. ij. cap. abbates, & ff. de acqui. posses. l. seruus.
Item filij, qui nascuntur ex ipsis, sunt famuli monasterij;
quia nascuntur de matrimonio de facto cõtracto, vt lxxxj.
dist. c. quidam. & xxij. dist. c. eos. Item à suo monasterio, vel
religione possunt capi, & incarcerari, donec se cõuerterint,
vt in d. c. abbates, & in c. à nobis. de apost. vbi dicitur; Apo
stata incarcerationi, & affligi possunt, vt habitum reassumant. Sed
si apostata volunt redire ad religionem. & habitum reci
pere, & deferre, sunt recipiendi; & si monasterium nollet
eos recipere, debet à superiori compelli, vt in c. & quia xx.
vij. q. j. & c. peruenit. & vide Hosti. in summa, in §. quali
ter puniantur apostata. Et monachus in apostasia ordina
tus non potest sine dispensatione Papæ in suscepto ordine
mini.

ministrare, quantumcunq, resipiscat, & agat poenitentiam. vide de hoc tex. in c. fi. de apostata. & ibi dicitur, qd nō potest ad minores ordines promoueri; quia videtur ordinat⁹ per saltum: quia ex quo est irregularis, nō debet ordinari, vt in c. j. de reg. iu. li. vj. & apostata dicitur esse irregularis, qui deposito habitu suæ religionis efficitur clericus secularis; sed si intrat aliud monasteriū in casu non concessō, nō dicitur apostatare, etiam si secundum monasterium sit magis largum; quia non reperitur venire contra substantialia regulæ, vt in c. cum ad monasterium, de statu regularium. & nota. in c. ex parte, de temporibus ordinan. & vide Inn. in c. fi. de renūcia. & in c. intelleximus, de æta. & quali. & quia superius diximus, qd apostata potest incarcerari, nota, quod prefati incurrunt irregularitatem, si permittunt mori carceratos in carceribus. s. attenuando cibum, & victū, vt nota. in d. c. à nobis, de apostatis. & ibi videbis Abb. dicentē, qua pœna puniantur frangentes carcerē de iure canon. & de iure ciuili pœna capitis puniūtur. & si clericus, qui primam tonsuram acceperit, ipsam dimiserit, cogendus est ad ipsam reassumendam; nam per primā tonsuram clericalis ordo cōfertur, vt de æta. & quali. c. cū cōtingat. Talis ergo clericus est, vt in c. clericos. xxj. dist. & c. ex antiquis. liij. dist. Ergo cōpellendus ad tonsuram malē dimissā deferendā, vt de vita, & honest. clericor. c. si quis ex clericis. & si cōstitutus in sacris ducat vxorē, Episcopus misericorditer potest cum tali dispēsare. vide de hoc Hosti. in sum. in rub. de apostata. Et quando quis sciēter se fecit ordinari ab excommunicato, vel suspenso, solus Papa dispensat cū illo. vido Anch. in c. fi. de apostatis. & ibi dicit. qd religiosi apostata ipso iure sunt excommunicati; & allegat tex. in c. ij. ne clerici, vel monachi, l. vj. Sed apostata non est ipso iure excommunicandus, nisi (vt diximus) in religioso habitu dimittente. de quo vid. glo. in c. j. de temp. ordin. l. vj. Et de hoc iā superius diximus. & infamatus de apostasia compellitur habitū deferre, donec se purgauerit, vt in c. tuæ. de apostata. quia religiosus professus, vel constitutus in sacris, vel constitutus in minoribus, habens beneficium, si dimiserit habitum, dicitur apostatare. vide de hoc Abb. in dicto c. tuæ.

Et ha-

Et habitus clericalis consistit in duobus, in vestibus honestis, & in tonsura. vide Ioan. And. in cap. si iudex laicus, de sent. excommuni. lib. vj. & vide Bal. pulchre declarantem in l. si qua per calumniam. C. de Episc. & cleri. & vide additio. Abb. in cap. cum consuetudinis, de consuetu. f. l. quæ sit pœna iterantium baptisma, vide Hosti. in summa in rub. de apost. in §. fina. & vide doct. in c. ex literarum de apost. & sic ad honorem Dei remanet plana tota materia præsentis capituli.

Quoniam pertinacia in errore (vt diximus) est, quæ maximè cõstituit aliquem hæreticum, vtile duximus describere, quid sit pertinacia; & assignare modos, per quos debeant catholici aliquem contra fidem errantem, tamquam pertinacem habere; & quomodo de pertinacia in iudicio possit quis conuinci.

Circa primum notandum, quod vt sanct. Tho. deducit in ij. ij. quæst. cxxxvij. ar. ij. declarans qualiter pertinacia & mollicies contrariantur perseverantiae, f. pertinax, vt dicit Isi. lib. ethy. dicitur, qui est impudenter tenens, quod omnia tenax. & hic idem dicitur pertinax, eo quod in proposito suo ad victoriam perseverat. Antiqui enim dicebant vada, quam nos victoriam. Et hos philosophus vocat. v. ethi. ischyrognomes. i. fortis sententia, vel hydiognomes. i. propria sententia: quia, scilicet, perseverant in propria sententia plus, quam oportet; mollis autem minus, quam oportet. Et perseverans laudatur, sicut in medio exillem; pertinax autem vituperatur, sicut secundum excessum modij, mollis autem secundum defectum. hæc sanctus Tho. Ex quibus primo habetur, quod pertinacia semper est vitium, & in malo sumitur. Vnde Tul. in sua Rhetorica dicit, quod ita se habet pertinacia ad perseverantiam, sicut superstitio ad religionem. Et Papias etiam, assignans differentiam inter perseverantiam, & pertinaciam, dicit, quod perseverantia in virtute est, pertinacia verò in vitio. Secundo habetur, quod pertinacia posset sic describi in proposito nostro; Pertinacia est impudens persistencia in proprio errore. Alij verò definiunt pertinacem sic: Pertinax est, qui persistit in eo, quod de necessitate debet dimittere.

re; videlicet errorem, vel dubitationem. Circa secundum notandum, quod modi plures ponuntur ab aliquibus doctoribus, & ab Ockam in dialogo suo.

† Primus autem modus, quo quis potest de pertinacia 35 comprehendi, est, si facto, vel verbo monstrat se non firmiter credere fidem Christianam esse veram, & sanam; puta si dixerit, fidem Christianam esse falsam, vel dubiam; vel ad sectam aliam, puta Iudæorum, vel Saracenorum se conuertat, de tali enim licet cuilibet iudicare, quod pertinaciter errat.

Secundus modus conuincendi aliquem de pertinacia in errore circa fidem est, si quis dicit aliquam partem noui, aut veteris testamenti falsum aliquid asserere vel non recipiendam esse. Talis enim, quicumque sit, est pertinax hæreticus iudicandus; nisi forte fuerit adeo simplex, quod nesciat, quid per nouum, & vetus testamentum importetur; & seductus ab alijs dicat nouum, vel vetus testamentum, vel aliquam partem recipi non debere, firmiter tamen credens totam fidem ecclesiæ esse recipiendam.

Tertius modus conuincendi de pertinacia est; si quis credit, aut teneat vniuersalem ecclesiam errare, vel errasse.

Quartus modus conuincendi est, si quis Christianus capax rationis negat quamcunque veritatem catholicam, quæ apud omnes catholicos fideles, cum quibus conuersatus est, tanquam catholica diuulgatur, & à prædicantibus verbum Dei publice prædicatur, sicut de ista; Christus fuit crucifixus; & de similibus.

Quintus modus conuincendi de pertinacia est, cū quis negat aliquam assertionem, quam scit in scriptura diuina, vel determinatione ecclesiæ contineri.

Sextus modus conuincendi errantes de pertinacia est, cum quis scienter negat doctrinam sanctorum.

Septimus modus conuincendi de pertinacia est, cum quis correctus legitime ostenso sibi, quod error suus catholice obuiat veritati, se non corrigit, nec emendat, suam videlicet hæresim reuocando, hoc ex verbis Aug. in c. qui in ecclesia. xxiiij. q. iij. aperte colligitur.

Octauus

Octauus modus errantem de pertinacia conuincendi est, si quis alios ad suum pertinaciter errorem defendendum, præceptis, comminationibus, pœnis, promissionibus, iuramentis, vel alio quouis modo arctare molitur; patet, quoniam si, ut inquit Leo Papa, extra de hæretico, qui alios; Qui alios, cum potest, ab errore non reuocat, seipsum errare denūciat, multo magis qui compellit alios hæresim pertinaciter defendere, vel hæresi pertinaciter adherere, est pertinax hæreticus iudicandus.

Nonus modus conuincendi de pertinacia aliquem errantem est, si aliquam veritatem catholicam abjurare pœnis, minis, vel præceptis, aut veritatem catholicam negare compellit. patet ex præcedenti.

Decimus modus conuincendi de pertinacia quempiam est, cum quis abiurasse reperitur catholicam veritatem, vel iurat se quancunque assertionem, quæ est in rei veritate hæretica, tanquam catholicam in perpetuum seruaturum.

Vndecimus modus conuincendi errantem de pertinacia est, si quis impedit veritatem catholicam defensantes, aut prauitatem hæreticam impugnantes.

Duodecimus modus conuincendi errantem de pertinacia est, si errans contra fidem catholicam correctioni, & emendationi illius, vel illorum, cuius, vel quorum interest, subijcere se recusât.

Tertius decimus modus conuincendi est, si quis reprehensus à peritis de aliquo errore contra fidem, renuit de veritate informari.

Decimusquartus modus conuincendi est, si quis verbis, vel factis protestatur se assertionem suam, quæ est hæretica, minime reuocaturum. patet, quia talis non est paratus corrigi, & per consequens pertinax est censendus.

Decimusquintus modus est, si quis in fauorẽ hæreticæ prauitatis prohibet legi scripturas catholicas, prædicari, vel publicari catholicas veritates; patet, quia talis manifestus est defensor hæreticæ prauitatis, & catholicæ veritatis offensor.

Decimus sextus modus est, cum quis in defensionem hæreticæ

hæreticę prauitatis nouos errores fingit, & defendit, patet quia talis non est paratus corrigi, nec quærit cauta sollicitudine veritatem, ergo pertinax est censendus.

Decimus septimus modus conuincendi specialiter Papam de pertinacia in hæretica prauitate est, si errorem definit solemniter, & a Christianis asserit, tanquam catholicum esse tenendum, patet, quia talis arctans alios ad errorem pertinaciter defendendum est pertinax reputandus.

Decimus octauus modus est, cum quis præfata definitioni hæreticę prauitatis facto consentit, consulendo, cooperando, inducendo, vel definiendum esse taliter asserendo, patet, quia facientes & consentientes iuxta canones pari poena constringuntur.

Decimus nonus modus conuincendi errantem alium quem pertinacem est, si quis inferior summo Pontifici aliam quam assertionem hæreticam per sententiam definitiuam determinet esse tenendam, iniungens alijs, & imponens, quod ipsam sentiant, & reputent esse catholicam, quicumque enim tali determinationi consenserit, pertinax, & hæreticus videtur esse censendus. sicut patet ex præcedentibus.

Vicesimus modus conuincendi errantem de pertinacia est, si quis potestatem habens prauitati hæreticę non resistit, patet per illud Hiero. in cap. error. distinct. lxxxij. Error, cui non resistitur, approbatur. qui autem errorem approbat, videtur pertinax. ergo qui errori non resistit, cum potest, pertinax est censendus. Item Leo Papa, & habetur extra, de hære. c. qui alios, cum potest, ab errore non reuocat seipsum errare demonstrat, & in c. facientis, dist. lxxxvj. dicit Ioan. Papa; Facientis proculdubio culpam habet, qui, quod potest corrigere, negligit emendare. Præterea est circa hoc aduerendum, quod pertinacia non est tantum iudicanda ex actu exteriori, ut puta, quod solus reputetur pertinax, qui verbis, aut scriptis, aut factis contra catholicam veritatem resistit alicui modorum iam expositorum; verum etiam videtur contumax contra apertam, & prædicatam catholicam veritatem, qui in ecclesia latenter in errore diu persistit, vel vsque ad mortem.

Talis

Talis enim, cum nouerit talem errorem esse damnatum per ecclesiam, excusari non potest per ignorantiam, cum magis per obstinatam malitiam persistere in errore videtur. Et ideo ecclesia tales, quos reperit contra catholicam veritatem in errore usque ad mortem perseuerasse, tanquam hæreticos præsumit, iudicat, & punit.

Cum non solum hæretici, sed etiam credentes, fautores, receptatores, & defensores eorum excommunicationis sententiam incurrant, ut patet in capit. sicut aſt, extra de hære. & c. excommunicamus; Postquam exposuimus, qui sint vocandi hæretici, exponendum iam est, qui debent credentes eorum, fautores, receptatores, & defensores eorum.

36 † Credentes autem hæreticorum dicuntur tripliciter: primo quidem, qui consentunt se credere ita, sicut illi credunt. Nam ex errore suo se iudicant, & hoc sine dubitatione verum est. Secundo dicuntur credentes hæreticorum, qui adorant eos, qui reuerentiam suo more eis exhibent. Tertio, qui consensionem, & communionem ab eis in eorum ritum acceperunt, vel similia perpetrarunt, quorum ritum eorum pertinet. omnes enim tales profecto credentes fuisse conuincuntur. Nam ex factis exterioribus præsumitur de affectu. arg. xxxij. q. v. cap. qui viderit. C. de dolo. l. dolum. Nec enim refert, utrum dictis, an factis voluntatem suam insinuet, ff. de le. & sen. con. l. destituant. Nam negare, & confiteri non solum ore, sed etiam factis contingit. xj. q. iij. c. existimant.

37 † Fautores verò hæreticorum dicuntur multipliciter: primo quidem, qui publica potestate fungentes si condempnatos ab ecclesia fugant, & non puniant, & quod ex hoc fautores intelligantur, ad literam probant canones post xxij. quæst. iij. sicut est. capit. qui potest. quod est Damiani Papæ sic dicentis; Qui potest obuiare, & perturbare peruersos, & non facit, nihil est aliud, quam fauere impietati. Ad idem est. cap. qui vitijs. j. quæst. v. & c. præterea. quod viij. eiusdem causæ. Priuatæ autem personæ, quæ ad hoc videlicet ad detinendum fugientes hæreticos, nec officio nec ex præfuto iuramento tenentur, non videtur fauere.

hæreticorum dicend; quia hoc non ad eos, sed ad eos per-
tinet, qui potestate funguntur. Secundo fautores esse iudi-
cantur verbo, qui excusant eos non ex linguæ lubrico, sed
à proposito in conuenticulis, vel etiam inter laicos, sicut
sunt multi dicentes; isti non sunt tales, scilicet, hæretici,
quales esse dicuntur, nec negant ista, nec illa. Tales autem
per mendacia excusantes eorum excessus, possunt vere
fautores dici, habita consideratione personarum, tempo-
ris, & loci, & locorum. plerunque enim verbalium sim-
plices homines ad hæreticorum amorem prouocant; &
deuotionem, quam habent ad ecclesiam, minuunt, & ener-
uant. Tertio dicuntur fautores hæreticorum facti, qui
procurant, qui mittunt hæreticis alimoniam, qui eos libe-
rant, qui ea, quibus liberantur, subministrant, & si qua sunt
similia. & est arg. quamuis probatione non egeat. xxij. q.
iiij. cap. est iniusta misericordia. Quarto, qui extirpationem
hæreticorum impediunt. Item non dant ad id ope-
ram, quam possunt, secundum maius, vel minus: & hoc se-
cundum considerationem diuersarum circumstantiarum.
Quinto fautores hæreticorum esse videtur, qui hæreticos
zelant, cum eos possint, & debeant iudicare. Sexto dicun-
tur fautores, qui eos occultando, seu aliter ipsorum excó-
municationem, vel incarcerationem, vel punitionem ma-
licitiose impedire præsumunt, aut captos, aut incarceratos
relaxant præter voluntatem ecclesiæ. Item septimo pos-
sunt dici fautores etiam, qui requisiti ab Episcopo, vel in-
quisitore nequiter recusant, vel prætermittunt iuuare
eos, qui præfatos hæreticos capere cupiunt. † Præterea;
receptatores dicuntur, qui scienter hæreticos recipiunt,
sive latenter, sive manifeste.

Cæterum defensores dicuntur primo, qui defendunt
errorem hæreticorum, & isti damnabiliores sunt illis, qui
errat; & non solum hæretici, sed hæresiarchæ dicuntur.
xxij. q. iij. qui alios. Secundo dicuntur defensores,
qui defendunt pro suis viribus, vel potentia, ne ad manus
iudicis veniat examinandus, vel puniendus. & de simili
defensione loquitur canon. xxij. q. i. & in alijs capi-
tulis quæstionis, Quilibet talis credentium, fautorum, &
recepta-

Xx

recepta-

receptatorum, ac defensorum hæreticorum est excommunicatus; & si non satisfecerit infra annum, tunc ipso iure est infamis, nec ad publica officia, seu concilia, nec ad eligendum aliquos ad huiusmodi, nec ad testimonium debet admitti; nec possunt condere testamentum, nec ad aliquius hæreditatis successionem accedere: nullus quoque super quocunque negotio, sed ipse alijs cogereetur respondere: si iudex est, eius sententia non valet; si advocatus, non admittitur eius patrocinium; si tabellio, non valet eius instrumenta; & sic in similibus. Si vero sit clericus, ab omni officio, & beneficio debet deponi. Et illi, qui tales, postquam ab ecclesia fuerunt denominati, euitare contempserint, debent excommunicari. probantur hæc omnia, extra de hære. cap. excommunicamus. Item omnes clerici, qui talibus exhiberent ecclesiastica sacramenta, vel traderent ecclesiasticæ sepulturæ, aut eleemosynas, aut oblationes eorum reciperent, debent priuari suo officio; ad quod nunquam restituentur sine indulto sedis Apostolicæ specialiter. similiter & regulares, quorum etiam priuilegia in illis locis non referuentur eis. vt in prædicto. ca. excommunicamus. §. sane clerici.

DE ABIURATIONIS FORMA OBSERVANDA PER HÆRETICOS, CUM CONTINGIT EOS AD FIDEM, & AD ECCLESIAM REDIRE.

³⁹ Q Voniam si nulli hæreticorum ad fidem redeunt, ecclesia sancta Dei gremium suum claudit, reliquum est, vt dicamus in fine huius ultimæ partis, de modo receptionis eorum, & forma abiurationis. De quacunque hæresi quilibet conuertatur, non est recipiendus, nisi ad arbitrium sui Episcopi, vel inquisitoris fidei, abiurata, & anathematizata hæresi. Ait enim Leo Papa scribens Ianuario Episcopo Aquilienti & habentur in ca. saluberrimum. §. vij. Saluberrimum, inquit, & spiritualis medicinæ utilitate utilissimum est, vt siue presbyteri, siue dyaconi, aut cuiuslibet ordinis clerici, qui se correctos videri voluerint, atque

que ad catholicam fidem, quam pridem amiserant, rursus
reuerſi ambiūt, primos errores suos, & ipsos auctores erro-
ris à se damnatos sine ambiguitate fateantur; & sensibus pra-
uis etiā perēptis nulla desperadi sit occasio, nec vllum mē-
brum talium possit societate violari; cum per omnia illis
professio propria cceperit obuiare. hec ille. Hinc Ephesina
sanctissima synodus vna de quatuor principalibus de Ne-
storio Episcopo scilicet, hæretico ita constituit; Confe-
tearis, & anathematizes tua polluta, & prophana dogma-
ta; sentias autem, & doceas, quæ nos vniuersi per Orien-
tem, & Occidentem Episcopi, & magistri, præfules popu-
lorum credimus, & docemus. hinc in actione eiusdem
synodi. cap. xv. eiusdem forma iuramenti exprimitur
in hunc modum: Ego Hýficius agnoscens veram fidem
orthodoxam, & accedens ad sanctissimam, & catholicam
ecclesiam anathematizo omnē hæresim, & maxime. N. in
qua errabam; assentio autem præscriptæ expositioni catho-
licæ fidei, anathematizans eos, qui non celebrant sanctum
diem Pascha iuxta morem Apostolicæ, & catholicæ eccle-
siæ; & iuro per sanctum homouſion. j. trinitatem; & si quid
ex his labefactauero, legū seueritati subiacebo; & expositio-
ni mihi recitatae subscripsi manu propria. hæc ibi. hæc for-
mam iuramenti, inquit Dn. Aymar in lib. de synodis,
sancta Ro. ecclesia de hæreticis cōuersis eligere consuevit.

Apud practicam autem inquisitorum fidei forma abiur-
rationis hæretici post confessionem suæ hæresis, ante pœ-
nitentiæ impositionem plenior habetur sub tali verborum
serie; Ego. N. recognosco, & confiteor coram vobis domi-
nis, me errasse in prædictis; & super his corde contrito, &
humiliato absolutionem, & pœnitentiam requiro; & hanc
hæresim, & omnem aliam, quocunque nomine censeatur,
abiuro, & promitto, quòd de cætero seruabo illibatam fi-
dem, quam Romana tenet ecclesia, & prædicat; & quòd
hæreticos, & credentes eorum toto posse meo persequar;
& tã eos fautores, receptatores, & benefactores bona fide,
& sine mora manifestabo ecclesiæ, vel prælato, & pœni-
tentiam, quæ mihi pro dicta mea culpa iniungetur, inte-

grè seruabo, & complebo: & volo, & concedo, quòd si ab hac hora in antea contigerit me relabi ad eundem errorem, vel alium cuiusque hæresis, quocunque nomine censeatur, errando forte in aliquo casu, vel credendo, seu fidei habendo, errantibus, vel eos, vel credentes eorum recipiendo sciens, aut defendendo, aut fouendo, dicto, vel facto, aut eis benefaciendo qualitercunque, eos vel celando, aut non manifestando bona fide, & sine mora; vel penitentiam iniunctam à vobis integrè non seruauero, & perfecte non compleuero, abinde ipso facto habear excommunicatus, & periurus, & hereticus manifestus; & meo iudicio, ita quòd sine ampliori cognitione, & sententia, quæ iure relapsis, & manifestis hæreticis indicitur, mihi pena imponatur. Insuper assero, & protestor, me puram, & totam veritatem de me, & alijs, in quantum scio, dixisse, & si forte cõstare poterit, me malitiose de veritate aliqui suppressisse, vel tacuisse, imponenda, vel iniungenda mihi à vobis penitentia, seu absolutio obrenta, vel obtinenda nihil mihi proffit.

40 † Et nota, quòd reconciliatio habet locum vsque ad sententiam definitiuam exclusiue, vt in instructionibus inquisitionis in xij. item Hostien. in c. ad hæc, de simonia dicit, quòd quando quis timore probationum confitetur, quòd in aliquo parcendum est sibi, licet non in totum; & erit arbitrium quanta pars pænæ indulgeatur, arguitur de transact. Sed hoc dictum Hostien. nullo iure probatur; quinimmo omnia iura parem pœnam infligunt contrariis, & confessis in iudicio, vt hic in isto c. & in l. si confessus, ff. de custo. rerum. & c. ij. de confessis, cum multis similibus. & facit illud nobile dictum Inno. in c. qualiter, & quando, il. ij. de accusationibus; vbi vult acius puniri confessum per viam inquisitionis, quàm conuictum, vbi dixit dominus Abb. in d. c. ad hoc; alias, ad hæc, de simonia. hoc Abb. in d. c.

Ego tamen meliori iudicio, me submitiendo etiam correctioni sanctæ matris ecclesiæ, visis omnibus supradictis, licet opinio Archi. videatur rigorosa, vt prædicitur, tamen iudicio meo multum videtur iuri conformis circa ista.

qui istis temporibus apostatando transferunt, vel redierunt ad ritus, ac caremonias Iudeorum, & ad obseruantiam legis Moyſi; quod cum eis detur tempus gratiæ, si tales non venerint, & redierint statim, & sponte, vt in cap. ad abolendam, re integra, & cum omnibus supradictis conditionibus positis per Archidiaconum, quod non admittantur aliter ad misericordiam: quia sicut quilibet homo libero arbitrio perit, ita libero arbitrio conuertatur, & non coactus, nec metu pœnæ, vt xxxv. dist. cap. de Iudeis, & c. sic ut, & cap. consultuit, & xij. q. j. non dicatis. Et opiniones contrariæ illi opinioni Archi. habere locum in illis, qui haberent errorem in intellectu solum, quibus non deberet denegari misericordia, quandocunque vellent redire ante sententiam; si vellent errores suos detestari, & illos abiurare; quod non videtur habere locum in istis, qui iudaizant, cum non solum errorem in intellectu habeant, sed etiam facti, & opere errores suos demonstrent, obseruando legem Moyſis, & faciendo eius præcepta, ritus, & caremonias, negando Christum verum Messiam promissum in lege venisse, qui cum sint obstinati, & in sua pertinacia indurati, licet sæpe per inquisitores per sua edicta vocentur, & multis monitionibus blandiantur, vt redeant ad fidem catholicam, promittendo eis misericordiam, nolunt illis obtemperare; auribus clausis nolunt audire, nec confiteri, quod contra fidem committunt; credendo se saluari per legem Mosaicam, quousque capiuntur, & in carcerantur: quibus sæpe contingit, quod post accusationem, & publicatis attestationibus, cum iam sui errores veniunt in lucem, & sunt manifesti, tunc timore pœnæ, simulata conuersione confitentur omnia, de quibus accusantur, & petunt misericordiam: & pro talibus potest trahi in consequentiam, quod serotina pœnitentia multos solet decipere, ita Hosti in summa, de pœnit. §. qualis. vers. festina. sed cum ecclesia sit pia mater, & nunquam claudit gremium redeunti, vt in c. super eo, de hæreti. lib. vj. & C. de summa Trinitate & fide cathol. in epistola, inter claras; quocunque tempore ante sententiam isti tales per inquisitores de consuetudine admittuntur ad perpetuum carcerem

cerem cum confiscatione bonorum, Sed videri meo multis rationibus isti tales non deberent admitti ad misericordiam, immo tanquam fictæ, & simulate confessi deberent puniri, sicut pertinaces hæretici. Primo, quia de talibus non habetur spes correctionis, & non datur venia, nisi correctio, vt in regula, peccati, de regu. iuris. lib. vi. quia tam diu reputatur quis incorrectus, donec reatum suum recognoscens emendetur, vt extra, de foro compet. c. nullus, in fin. & vbi non est spes correctionis, potius seruatur rigor, quàm misericordia, vt xxiiij. q. iij. est iniusta. Item quia non confitetur sponte, sed metu probationum, & timore pœnæ. & cum confessio facta metu mortis non teneat, vt in c. de his, quæ vi metusve causa sunt; & xxxj. q. ij. Lotharius; & Specu. in tit. de confessione, in princ. ij. nam omnis confessio, quæ fit ex necessitate, fides non est, vt xv. q. vj. in c. si sacerdotes. † Nam vbi pœna imponitur ipso iure, non potest per negationem augeri, nec per confessionem minui. ita not. Barto. ff. de peculio lega. l. id, quod senio, & de hoc est casus in l. palam. iij. §. pen. ff. de ritu nupti. Item quia tales confessiones quando non fiunt sponte, & incontinenti (vt dictum est) sunt fictæ, & simulate, & Deum irritat. Et de istis dicit Hyfichius in decretis de pœnit. dist. iij. c. inter hæc hircum, el. ij. §. nam sicut vera, talia verba: Nam sicut vera pœnitentia promeretur, ita simulate Deum irritat; quia spiritus sancti disciplina effugient fictum: hoc autem sancti patres irremissibile peccatum, & blasphemiam in spiritum sanctum dixerunt; & in sceleribus vsque ad finem vitæ perseuerare est de potentia, & misericordia Dei, & Redemptoris diffidere. Item, quia cui debet dari venia, seu misericordia, debet eam humiliter petere, & confiteri; aliter eam sperare non licet, vt extra de simo. c. nemo, & xxij. q. ij. cum humilitatis. Cum igitur isti confiteatur omnia, de quibus accusantur, & cum confessio iudicialis partis accusatæ inter omnes probationes sit potior, & in confessis nullæ sunt partes iudicis, nisi in condemnando, vt est glo. in c. j. de accusatio. lib. vi. super parte confessus; & in c. ecclesia sanctæ Mariæ, de constitutu. & ij. q. j. nos iniquè, quàm necessario inquisitor per

per tales confessiones coram ipsis factas in iudicio, debe-
rent eos declarare hereticos fore, & tanquam fidei confes-
sos, brachio seculari relaxare, ut in eis exequatur poena à
iure statuta contra convictos de heresi; quia secundum
regulas iuris communis; cum semel commisit crimen, de-
bet puniri iudicialiter, & condemnari, etiam si confitea-
tur, & poeniteat; quia propter poenitentiam factam per
eum, etiam quo ad formam humanam, & iudicialē nocens
esse non desit, ut ff. de poenis. l. ea mente. & de edil. edict. l.
quid si fugitiuus, in princi. Alia ratio est, quod cum tali-
bus non est facienda misericordia, nec est eis parcendum;
quia facilis spes veniæ occasionem tribuit delinquendi;
ut l. dist. si lapsis, & xxij. q. iij. est iniusta; de vita & ho-
cleri. ut clericorum. de transla. praela. in c. penul. in glo. Et
cum isti, qui istis temporibus reperiuntur iudaizare, inci-
piente inquisitione in istis regnis steterint obstinati in sua
perfidia, & noluerint confiteri suos errores, donec, ut de,
linquentes, incarcerantur sub spe veniæ credendo, quod
quandocunque ante sententiam confiteantur suos erro-
res, recipiantur ad misericordiam per inquisitores, tales
cum spe veniæ sunt in sua pertinacia, dicuntur peccare in
spiritum sanctum, postquam inquisitio est introducta;
Et est peccatum obstinationis, quod nec in hoc seculo re-
mittitur, nec in futuro, de quo vide, quod legitur & nota.
in c. qualis. xxv. distinct. & in c. sciendum, de poenit. dist. ij.
Abb. in c. fin. in princ. de immunita. eccles. Ideo agenda est
poena aliquando ad terrorem aliorum, qui prout sunt ad
culpam; & metu poenæ arceantur à similibus committen-
dis, ut xxxij. q. v. non est innocetia, & de vita & honestate
clericorū. c. clericorū. quia multis grassantib. opus est exē-
plo, ut in l. aut facta, ff. de poenis, & in cle. j. de poenis. &
ibi glo. & de poen. dist. j. aut facta, cum suis glo. super par-
te grassantibus. Item quia simili non abstinent à malo vir-
tutis amore, abstineant formidine poenæ, ut in dicto cap.
clericorum, de vita, & honesta. clerico, eo quia si à princi-
pio tales haereses radicitus extirpatæ fuissent, nullæ man-
sissent istis temporibus. sed quia tunc data fuit eis mis-
ericordia, ideo isti conuersi moderni audaciam ceperunt,

& reuersi sunt, sicut canis ad vomitum, ad quod etiam fecit illud, quod traditur extra de cleri. coniugat. & Archiepiscopus in cap. ij. de hæreticis, lib. vj. vbi dicitur, quod mali sunt puniendi, quia sæpe quos timor Dei non reuocat, saltem compescit seueritas disciplinæ. Item quia istis temporibus in Hispania inueniuntur iudaizare, sunt assuefacti à cum⁴² libus vsque ad decrepitationem. † Nunc autem videndum est, qualiter, quis, quando, quare recipiatur ad misericordiam. Et ante omnia est sciendum, quod hæreticorum comites quidam sunt pertinaces in suis erroribus, quidam sunt relapsi, quidam statim redeunt ad fidem orthodoxam, & petunt misericordiam, quidam expectant, vt carcerentur, & publicentur sibi testes. Sed omittendo alios,

Nunc videndum est de istis, qui statim redeunt ad fidem; & videamus, quis, quando, quare ad misericordiam recipiatur. Videtur igitur esse dicendum, quia aut hæreticus, siue credens, vult redire, & petit misericordiam post sententiam, & condemnationem, per quam est condemnatus de hæresi, ante executionem; tamen quia post executionem peccatorum frustra petit misericordiam; & tunc recipiendus erit, vt euitetur poenae sententiæ, scilicet poenam generalem; vt admittatur ad ecclesiastica sacramenta, & absoluaatur ab excommunicatione, qua tenebatur; dummodo ostendar figuram veræ poenitentiae; sed quod ad euitandum poenam corporalem, & æternalem, nullatenus admittitur: quia tarde venit, qui sententiam sperauit, vt de hæreticis. cap. super eo lib. vj. & clare patet ex his, quæ statim dicuntur. Et quando, & cum quibus, etiam præter casum prædictum, sit misericordia deneganda, not. xxij. distinct. in nomine domini, in glo. hic habes. Si vero vult redire ad ecclesiam, tatem, & petit misericordiam ante condemnationem, sententiam; & tunc in ipso rei primordio, cū incidit in errorem, vel etiam statim cum deprehenditur in errore, inquiritur contra eum, ipse confitetur, & detestatur suum errorem, & humiliter petit misericordiam, recipiendus erit omnino; si modo inquisitor viderit, eum ex puro corde.

de, & fide vera, & non ficta redire, vt de hæreticis. cap. vt
officiū. §. prouiso solerter, lib. vj. & de pœ. dist. iij. in-
ter hæc. & de conf. dist. iij. ostenditur. xxvij. dist. quod in-
terrogasti. j. quæst. j. sicut ficti. Et si omnia ista supradicta
concurrunt, certe talis recipi debet per inquisitorem ad
misericordiam, eo quod ecclesia nunquam claudit gre-
mium redeunti, vt. C. de summa trin. l. fina. in fi. & in dicto
cap. super eo, de hæreticis, lib. vj. quia Deus non vult mor-
tem peccatoris, sed vt conuertatur, & viuat, habetur Eze-
chi. xviij. cap. & habetur transumptiue in c. nonne. xvij.
quæst. vlt. his, à quibus, immo antequam condemnetur,
debet inquisitor insilire blanditijs, & rectis consilijs, vt
redeat ad fidem catholicam, vt. j. quæst. vij. conuenienti-
bus. xxv. quæst. vj. cognouimus. j. q. vj. si quis omnem; &
in aucten. vt non luxu. contra natu. in prin. coll. vj. nam &
pœnitentibus est venia concedenda, vt C. de hæreticis. l.
Manichæos; de pœ. dist. iij. adhuc insant. xlv. dist. sunt nan-
que, & c. disciplina. Sunt tamen quidam, quos non odium
Christi sed timor vtilitatis, & amissio proprii gradus, &
ambitio celsioris ad pœnitentiam cogit: hos sacri canones
irrecuperabiliter deiecerunt, qui simulatione pœnitentia,
vel affectione honoris à Deo non consequuntur veniam,
nec ab ecclesia reparationem merentur. habetur. L. dist. an
c. sacerdos, in §. sunt tamen.

Vbi verò statim non vult redire, nec statim ab initio po-
nit misericordiam, sed postea in processu temporum, ante
tamen sententiam; & circa hoc, an tales debeant recipi,
sunt opiniones diuersæ doctorum; nam Archi. videtur ex-
presse tenere, & Io. de Lignano in cap. ad abolendam, di-
cit, quod illi demum sunt recipiendi, qui sponte redeunt,
& nō coacte. Et illos dicunt sponte redire, qui misericor-
diam petunt infra tempus gratiæ, quando non sunt præ-
uentim per alium accusatorem; & allegat Archi. ff. ad Ter-
tullia. l. j. §. sed vide. versic. quid ergo. etiam potuisset alle-
gare. ff. de iure fis. l. edicto. in prin. ff. ad legem Iuliam ma-
iest. l. quisquis. & idem dicit ipse, scilicet si res est omnino
integra, vt quia non sunt corporaliter capti, nec probatio-
nibus adhuc conuicti; aliàs non videntur sponte redire, sed

metu detentionis, & probationum; & allegat. ff. de ope. no. nun. l. mancipiorum. optime faceret. ff. de iureiuran. l. eum qui. C. de non nume. pecu. l. contra qui propriam. accedat tex. C. de abolitio. l. fallaciter. dicens ipse, quod prædictus non est dignus venia, vt. C. de his, qui latro occultant. l. si. & ita secundum eum debet intelligi. xxiiij. dist. c. fin. prout not. ipse Archi. de hæreticis, in c. vt commissi, lib. vj. super verbo, obediens; vt ibi not. quam tamen opinionem non dicit ex se, sed eam habuit ex eis, quæ recitauit Clemens quartus in quadam sua consultatione, quæ incipit; quoniam illis: de qua facta fuit mentio supra in littera, defensores, & fautores. Sed alij dicunt, quod ista opinio est nimis rigorosa, & secundum ipsam sequeretur absurdum, videlicet quod non possit mitius agi cum illo volente redire, quam cum quocunque pertinace; cum iste esset deiiciendus sine spe veniæ, sicut pertinax hæreticus damnaretur; & directe videretur illius opinio contradicere tex. cap. ad abolendam, de hæreticis, & cap. pe. in quibus dicitur expresse, quod hæretici possunt recipi post deprehensionem erroris: & in dicto cap. super eo. solummodo denegantur recipiendi hæretici redeuntes post recidiam, vel postquam sunt damnati. Ergo quoque ante sententiam volentes redire erunt recipiendi: & ideo arbitrio Episcopi, vel inquisitoris relinquetur recipere volentes redire ante sententiam. Et quod hæc potestas videatur attributa eis tam in recipiendo, quam in mitigando poenam redeuntibus, patet per quandam constitutionem Extrauagantem Innocentij Papæ, quæ incipit, superstitionem; quæ quamuis non sit in libris, tamen potest allegari, & seruari, in quantum non sit ceteris contraria, sed iuri consona, vt extra eo. c. fin. de hæreticis, lib. vj. Vnde secundum hæc Episcopus, vel inquisitor ex suo arbitrio, & ex sua mente recipiet redeuntes ante sententiam. & ita seruat generalis consuetudo officij inquisitionis. † Sed Episcopus debet providere diligenter; nam debet caute inspicere, quod rediens veniat vere, & non fiste, vt dicto. §. si vero illius. cap. vt officium, de hæreticis, & c. disciplinam, & c. sunt namque. xlv. dist. & de poenitentia.

nitent. dif. ij. c. j. cum fequen. & fi Epifcopus, vel inquisitor viderint talem incontinenti, pure, & fponte redire, tunc feruabunt, quod habetur, & legitur. xv. q. viij. in c. qui admiffit, & ca. fi quis presbyter; & xxv. diftinct. fi quis presbyter, aut diaconus. & fic feruata forma dictorum iurum benigne, & humiliter eum recipiat cum omni misericordia; confiderabit tamen, an ille rediens fit relapsus, vel non; & fi inuenerit ipsum effe relapsum vere, vel fiffe, cū tali olim feruabatur, quod detrudebatur in arctum monasterium ad perpetuam pœnitentiam peragendam, vt in dicto cap. ad abolendam. §. illos, & cap. penult. §. si qui autem. Sed hodie illud non feruatur per nouam decretalem, quæ postea superuenit in cap. super eo, eod. tit. lib. vj. nam si rediens inuenitur relapsus, solummodo recipitur ad ecclesiastica sacramenta quoad salutem animæ, si ea petat humiliter, & appareant in eo signa contritionis, vt in dicto cap. super eo. non tamen recipitur ad misericordiam, vt euitet pœnas corporales, vt in dicto cap. habetur; quia talis sine aliqua audientia relinquendus est brachio seculari, vt ibi in præallegato cap. Si verò non fuerit relapsus, tunc non erit in monasterio arcto detrudendus, sed aliter pro motu, & arbitrio Episcopi, & inquisitoris erit sibi purgatio indicenda: nam si eis videbitur, facient talem abiurare, vt supra dictum est. & si noluerit abiurare, tanquàm hæreticus est condemnandus, vt in cap. excommunicamus. §. si quis. extra de hæreticis. Item poterit talem per alias pœnas pœnitentiales purgare, præcipiendo ieiunare, vel sanctorum limina visitare, errorem suum etiam in publicum detestari, & similia iniungere: quod remittitur arbitrio inquisitoris, prout melius nouerit expedire secundum qualitatem personæ, & grauitatem delicti, & diuturnitatem peccati. Et insuper inquisitor poterit exigere cautionem, vel fideiussionem ab illo, qui recipitur ad misericordiam sibi pœna pecuniaria de parendo mandatis. & si mandata sibi per inquisitionem commissâ non adimpleuerit, inquisitor poterit pœnam exigere à fideiussore, vt pater in quadam Extrauagante, quæ incipit, super extirpatione. Poterit etiam pœnam pecuniariâ imponere redeu-

redeunt, & alias pœnitentias, vel pœnas iniungere. Sed si aliquis non deprehensus in hæresi per testes, quia recitavit occulte, & occulte pœnitens reuertitur ad ecclesiam, paritur tali, quò ad bona, & quò ad vitam; vt tenet Ray. in glo. quæst. xiiij. vbi etiam dicitur secundum Oldr. occultos hæreticos absolui posse per simplices sacerdotes.

44 † Sed pone, quòd aliquis redit ad vnitatem ecclesie in tempore gratiæ, & recipitur ad misericordiam, quæritur, an iste debeat deponi? & dicendum, quòd non deponetur ab officio, & beneficio, vt xxiiij. quæst. iij. dixit Apostolus, & not. xxj. dist. tunc autem. in glo. sed videtur in fi. sed poterit suspendi ad tempus. & ita notat Archi. in cap. vt commissi, de hæreticis, lib. vj. super verbo. fisco. quòd securus est, si post capturam, & incarcerationem confiteretur hæresim; nam tunc deberet degradari. Sed tu videbis Paulum in tractatu suo de hæresi. in v. dubio, & inuenies dictum tractatum in quarto volumine tractatum fol. lxxx. vbi ipse dicit, quid si aliquis deprehensus fuerit in hæresi, tamen paratus est errorem suum reuocare? & ibi latissime examinat dictam quæstionem. & adde ad ea, quæ superius diximus.

Et in materia hæresis videbis etiam tractatum contra hæreticam prauitatem, & Gundi salui de villa Diego; vbi multa vtilia inuenies; & ibi dicit in viij. quæst. quòd hæreticus bis generaliter monendus est, vt ab erroribus deficiat, antequam ad specialem procedatur inquisitionem. & ibi videbis in x. quæst. de hæresi occulta. & in xij. quæst. videbis ordinem procedendi contra hæreticos quò ad totam iudiciariam ordinandam. & in quæstio. xiiij. dicit, quòd probatio in crimine hæresis, per quæcunque probationum genera fieri potest. vbi etiam dicit, quòd probatur etiam hoc crimen per instrumenta, vt si apud aliquem reperiantur libri improbatae lectionis. Et in quæst. xvij. tractat, an liceat iudicibus minuere, vel augere pœnam à iure impositam. & in quæst. xx. tractat de tempore gratiæ. & ibi dicit, quòd forma abiurandi hæresim traditur per tex. in c. ego Berengarius, de consecra. dist. ij. & debet scriptura subscribi manu propria ipsius abiurantis. gloss. in c. contra nientibus.

nientibus. j. quest. vij. Et qualiter iudex debeat pronuntiare in sententijs ferendis, vel pœnis iniungendis redeuntibus ad fidem, & hæresim abiurantibus, dicas, quod non debet eos pronuntiare hæreticos, quia non sunt. xxiii. q. j. hæc est fides. vbi de hoc, & q. vltima, dicit Aposto. & cap. qui in ecclesia. Nec pronuntiabit eos tales fuisse, quia modus iste non est datus à iure; sed dicit sic, quia te inuenimus per tuam confessionem, vel probationes legitimas hæreticum, vel hæreticos adorasse, nunc autem, saniori vsu consilio, vis (prout asseris) ad vnitatem ecclesiæ corde puro, & fide non ficta redire, idcirco te in primis abiurata omni hæretica prauitate iuxta formam ecclesiæ, ab excommunicationis vinculis, quibus tenebaris astrictus, absoluiamus, si tamen ad eandem ex corde redieris, & iniuncta tibi mandata seruaueris: & quia in Deum & sanctam ecclesiam modis prædictis deliquisti, ad peragendam pœnitentiam condignam, in perpetuum carcerem te detrudi volumus, & præcipimus ibidem perpetuo remanere. Nec mireretur quis, quia dictum est sic sub conditione, nam causa delendæ quæstionis expedit sic dici, vt si quod ei imponitur, non seruasset, non censeatur absolutus. Et hanc formam ponit Archi. in d. c. vt commissi. §. nec non. quem sequitur Ioan. And. in nouel. dicens, quod quicquid dicat Archi. tamen inquisitores nostri temporis bene pronuntiant illum fuisse hæreticum, nec apparet, quid obstat secundum eum.

Sed quoniam in hac forma præinserta fit mentio de absolutione, quæ sibi impenditur à sententia excommunicationis, quam incurrit propter incursum hæresis, quæro, 45
 ¶ an inquisitores possint absolvere hæreticum, etiam à sententijs, quas Papa die Iouis sancta promulgat contra tales? Archi. in d. c. vt officium, in princip. tenet, quod sic, per illum tex. qui generaliter permittit eis absolutionem. & idem sequuntur ibi Ioan. And. & Domin. Et vltius in eadem forma absolutionis ponitur per modum conditionis, si iniuncta mandata seruaueris, &c. hoc est satis iuri consonum, nam tales reuertentes errorem suum ad arbitrium Episcopi debent abiurare, & satisfactionem idoneam

idoneam exhibere, vt dicitur in dict. cap. ad abolendam. §. presenti.

Iuxta id verò, quod in huius principalis quæstionis the-
mate deducebatur, quæro, quæ pœna sit imponenda his,
qui ab hæresi reuertuntur? & dicendum, quod hoc residet
in arbitrio Episcopi, & inquisitorum, qui in crimine hæ-
resis inquirunt, vt secundum quod eis visum fuerit, satis-
factionem iniungant tali conuerso, & pœnitenti, vt pro-
bat text. in d. §. presenti; bona tamen, quæ propter hæresim
fuerant iudici seculari applicata, non restituntur eis, nisi
ex misericordia secus fiat, vt in c. vergentis, de hære.

Considerandum est, quod cum aliquis reperitur legiti-
me de aliqua hæresi publice diffamatus, & contra eum ali-
ud non probatur, nisi infamia ipsa sola, sibi indicitur pur-
gatio canonica, hoc est, quod habeat bonos aliquos viros
vij. x. xx. vel triginta, secundum quod plus, vel minus, &
in locis pluribus, vel paucioribus, magis, vel minus, in
quibus fuerit diffamatus; qui sint suæ conditionis, vel or-
dinis, vt si diffamatus est religiosus, viri sint religiosi; si
clericus, vel secularis, & illi clerici, vel seculares; si miles,
& illi milites, qui purgent omni crimine, de quo est dif-
famatus; qui compurgatores debent esse homines fide ca-
tholici, & vita probati, qui & illius conuersationem, &
vitam non tam moderno tempore cognouerint, quam
antiquo, vt habetur extra, de pur. cap. inter sollicitudines.
Si autem se purgare noluerit, excommunicetur; quam ex-
communicationem si per annum sustinuerit animo indu-
rato, ex tunc vt hæreticus condemnetur, iuxta cap. ex-
communicamus itaque. §. qui autem. Si autem se purgare
decreuerit, sed in purgatione defecerit, hoc est, quod pur-
gatores tales, & tantos, prout est ei iniunctum, quicquid
purgent, non inuenerit; pro conuicto habeatur, & sicut
hæreticus condemnetur, vt habetur extra, de hæreti. capi-
tulo, excommunicamus. §. adijcimus. & de purg. cap. cum
delictis. & cap. inter sollicitudines, vbi habetur. † Propter
magnitudinem criminis infamatus suspendi potest nedum
ab officio, sed etiam à beneficio, donec se purgauerit. hoc
primo. Et augetur propter hoc numerus compurgatorum.
hoc

hoc secundo. Ex causa interdum post purgationem prestitam suspenditur quis ad tempus. hoc tertio. & deficiens in purgatione punitur, vt conuictus.

Item notabis, quod quando delatus de hæresi processus meritis diligenter discussis cum bono consilio in iure peritorum, reperitur suspectus de hæresi vehementer; & hoc est, quando delatus de hæretica prauitate non reperitur legitime deprehensus nec confessione legitima; sed sunt magna, & graua probata indicia contra eum; & talia per consilium iudicata, quæ illum reddunt suspectum vehementer de prædicta hæretica prauitate; circa istum talis practica est seruanda. Talis namque debet, vt suspectus vehementer de tali hæresi, abiurare illam hæreticam prauitatem, ita quod si postmodum relabatur, pœna relapsi debita puniatur, hoc est, quod tradatur brachio seculari ultimo supplicio feriendus, iuxta. cap. accusatus, in princ. de hære. lib. vj. & abiurabit publice, vel secrete secundum quod suspectus est habitus publice, vel secrete, & apud plures, vel pauciores, & graues, vel leues, vt dictum est statim de illo, qui est suspectus leuiter de hæresi, & habet, vs talis, hæresim abiurare.

FORMA ABIVRANDI HAERESIM,
quando delatus est suspectus vehementer.

EGo ꝑ Petrus de tali loco, talis diœcesis, in iudicio 47
personaliter constitutus coram vobis venerandis
dominis Episcopo talis ciuitatis, & licentiato Petro
inquisitore hæreticæ prauitatis, in terris ditioni talis do-
mini subiectis, sacrosanctis euangelij positus coram me,
& proprijs manibus per me tactis iuro me credere
corde, & profiteor ore illam sanctam fidem catholicam,
& Apostolicam, quam sacrosancta Romana ecclesia do-
cet, profitetur, prædicat, atque tenet. Item iuro, me
credere corde, & profiteor ore, quod, & explicetur ar-
ticulus catholicus contrarius illi hæresi, de qua vehe-
menter est suspectus, vt verbi gratia, si est suspectus de
pro

processione spiritus sancti à patre, & filio; dicetur sic. Iuro me credere corde, & profiteor ore, quòd spiritus sanctus procedit à patre, & filio, & æqualiter, tanquàm ab vno principio, & non à duobus: & post abiuret hæresim contrariam sic. Et consequenter abiuro, abnego, & reuoco ipsam hæresim, quæ falso, & mendaciter affirmat, quòd spiritus sanctus non procedit à patre, & filio simul, tanquàm ab vno principio, sed à duobus. Item iuro, quòd nunquàm prædictæ hæresi credidi, nec credo, nec credam, nec illi adhæsi, nec adhæreo de præsentī, nec adhærere intendo; nec docui, nec docere intendo, nec docebo. Item iuro, & promitto, quòd talia, (& talia exprimantur) propter quæ habetis me suspectum de huiusmodi hæresi vehementer, nunquàm faciam, nec operam, vt fiant, dabo; quòd si aliquid de prædictis fecero in futurum (quòd Deus auertat) pœnis de iure relapsis debitis prompto animo me submitto, paratus subire omnem pœnitentiam, quam pro his, quæ feci, & dixi, propter quæ habetis me suspectum de dicta hæresi vehementer, decreueritis mihi iungere; & illam iuro, promitto pro viribus adimplere, & nullatenus contraire; sic me Deus adiuuet, & hæc euangelia sacrosancta.

Prædicta autem abiuratio fiat in vulgari, vt ab omnibus capiatur, nisi fieret solummodo coram personis ecclesiasticis, quæ linguam latinam intelligerent competenter. Si autem abiurauerit secrete, scilicet in palatio Episcopi, vel in capitulo fratrum, vel camera Episcopi, vel inquisitoris, quando scilicet factum non est publicum, modo consimili abiurabit.

- 48 † Facta autem prædicta abiuratione inquisitor poterit dicere ei, qui abiurauit, talia verba ei publice vel similia in effectu: Fili tu suspensionem, quam de te, & merito habebamus, purgasti per abiurationem, quam fecisti; volo tamen te reddere cautiorem. Caueas tibi deinceps, quomodo ages; nā si de cætero talia agas, vel dicas, propter quæ probetur, quòd incideris in futurum in hæresim abiuratam, sine misericordia pœna relapsus debita punieris, & vt relapsus traderis brachio seculari vltimo supplicio ferendus: quare

quare super omnia elonges te à consortio hominum vita,
& moribus ab alijs communiter dissidentium, ne te faci-
ant recidere in relapsum.

Sit cautus notarius, quòd ponat in actis, quomodo ta-
lis abiuratio facta est per talem, vt per suspectum de hære-
si vehementer, & non solum leuiter, ad hoc, vt si relabatur,
sciatur, qualiter puniretur, scilicet pœna relapsis debita.
Quibus peractis feretur sententia, seu pœnitentia in hunc
modum.

Aliquando delatus, in hæresi non deprehenditur, nec
confessione propria, nec facti euidentia, nec testium pro-
ductione legitima, nec alijs sunt inditia fortia, seu vehe-
mentia de illa hæresi contra eum, sed tantummodo mo-
dica, & leuia, tamen cogitur ipsam hæresim abiurare, per
Doctores in c. accusatus, de hæreticis, in vj. vbi dicitur abi-
iurans in iudicio hæresim propter vehementem præsumpti-
onem, si iterum labitur, licet non fuisset plenè probatum,
relapsus dicitur. & de hoc vide Docto. in d. c. accusatus;
vbi est materia abiurationis; & ibi omnes Doctores di-
cunt multa vtilia. Et quòd in crimine hæresis ex leui, &
modica præsumptione potest procedi contra aliquem, te-
net etiam Inno. inc. sicut, de simo. Et in d. c. accusatus. in
§. sane, dicunt Docto. quòd diuinationes, & fortilegia non
semper sapiunt hæresim. Inquisitores ergo non semper in-
quirunt de his, nisi quando sapiunt hæresim manifestam:
& inuocator dæmonum si abiurauit hæresim coram iudi-
ce, si postea inuocauit dæmones, dicitur relapsus, pœnaq;
relapsorum punitur. Et pocula amatoria dare, vel imagi-
nes facere causa pudicitie tentandæ non sapit hæresim.
Et tu videbis optimum tractatum de lamijs, quæ vulgari-
ter appellantur bruxæ, Ioannis Francisci, in volum. xij, tra-
ctatum, fol. xlvj. vbi examinat, an lamiæ ad ludum dæ-
monum deferantur realiter, an imaginariè. Sed ista quæ-
stio est decisa per tex. optimum in cap. Episcopi, xxvj. q. v.
Et in d. tractatu sunt aliquæ quæstiones in materia hære-
sis, ibi videbis.

† Et notabis, quòd crimen hæresis extinguitur mor-
te, quò ad pœnitentiam imponendam, non autem quò

Y y

ad

ad penam respectu bonorum, ut in dicto c. accusatus. §. fi. vbi dicitur, quod ad finem confiscandi bona potest post mortem hæretici declarari hæreticus, & sententia non tribuitur de nouo, sed declaratiua quæsitum, & intelligitur, quod post mortem hæretici bona sua confiscantur, hoc vsque ad quadraginta annos. Nam postea abdicari non poterunt. glos. in dicto c. accusatus. §. porro. & bona hæreticorum ipso iure sunt confiscata à tempore commissi criminis, in tantum quod vendantur bona à possessoribus, nullo dato pretio, per quorumcunque manus trāsuerint, nisi pretium, vel aliquid loco pretij esset in bonis hæretici optimus tex. & ibi Io. And. & Philip. Franc. in ca. cum secundum leges, de hæreti. in vj. vbi dicitur, bona hæreticorum ipso iure decernimus confiscata. tamen benerequiritur, ut ibi notant doct. sententia declaratoria super hæresi. Sed lata sententia declaratoria super crimine hæresis statim fieri potest executio per iudicem secularem, qui bona hæreticorum apprehendere potest, absque alio processu, secundum Io. And. & Petrum de Ancha, imò etiam sine alio iussu iudicis ecclesiastici, cum ex sententia declaratoria sit inductum ius occupandi in hoc crimine hæresis, ut est tex. in d. c. cum secundum leges. ¶ Itaque licet crimen hæresis sit ecclesiasticum, tamen bona hæreticorum per iudices seculares confiscantur, ut dixi. & vide in cap. vergentis, de hæreticis. vbi dicitur, quod bona hæreticorum confiscantur, & applicantur fisco Regio, vbi hæretici sunt vasalli. Et post mortem hæreticorum bona etiam publicantur, si apparet, ipsos in vita fuisse hæreticos: & filij puniuntur propter delicta parentum. text. in d. c. vergentis. & vide optimum tex. in dicto c. accusatus. §. in eo, de hæreti. in vj. vbi dicunt doct. per illum rex. quod post mortem hæretici declarari potest, eum hæreticum fuisse ad finem confiscandi bona. Item ad alium finem secundum glo. ibi, ut memoria ipsius defuncti damnetur; & secundum damnatione effectus trahitur retro ad diem commissi criminis; & ex die commissi criminis videtur ei interdicta alienatio, de hoc vide Archi. in d. c. cum secundum leges. Et illi dicuntur sponte venire, qui infra tempus gratæ veniunt.

veniunt, si non fuerint corporaliter requisiti, vt per Archid in c. vt commissi, de hæreti. in vj. vbi illa decretalis comprehendit plura vtilia pro expediendo officio inquisitorum. & ibi videbis text. in c. vt officium, informantem inquisitores ad Deum, vt eius timorem hominum metui antepōnāt in procedendo simul, vel separatim contra hæreticos, & suos fautores: & etiam in eos absoluendo, cum vere redierint. Instruit etiam inquisitores in modo examinationis testium, & in personis, quæ testificata scribere debeant. Diximus quid sit hæresis, & vnde dicatur, & quid hæreticus, & vnde dicatur; nunc dicamus, quis proprie dicatur hæresiarcha. Hæresiarcha proprie dicitur ille, qui gignit errorem. c. qui aliorum. xxiiij. q. iij. & dicitur hæresiarcha ab hæresi, & archa, quasi archa hæresis ad conseruandum errorem, & de hoc videbis in d. cap. qui aliorum. Multa diximus in materia hæresis, & alia multa per viam remissionis docemus, videbis etiam in ista materia vulgatam illam repetitionem domini Episcopi de Pati. videbis etiam librum illum intitulum Directorium inquisitorum, vbi multa aurea, & gemmea inuenies in ista materia. De superstitionibus vide optimum tractatum Martini in volumine tractat. fol. cxxxij. Et de fortilegis. vide tractatum Pauli in fo. celiij. in volumine tractat. Alia quæ in materia hæresis desunt, supplebis tu, lustrando optimum illud compendium doctiss. fratris Alphonsi à Castro, ordinis minorum aduersus omnes hæreses, iam in lucem editum, & videbis directorium inquisitorum cum sua tabula.

DE REGIBVS, ET PRINCIPI-
pibus, & de authoritate Re-
gia. Cap. LIIII.

SYMMARIVM.

- 1 Reges vnde originem traxerint.
- 2 Reges a Deo dati sunt, ad malefactorum vindictam, nec non ad bonorum laudem.

Yy 2

3 Primi-